

ລາວສຶກສາ I

ພາກທີ III: ສຶກສາປະຊາກອນລາວ

ບົດທີ 1: ຄວາມຮູ້ທົ່ວໄປກ່ຽວກັບປະຊາກອນ

I. ຄວາມໝາຍຂອງວິຊາສຶກສາປະຊາກອນ

ຄຳວ່າ “ປະຊາກອນ” ແມ່ນໝາຍເຖິງກຸ່ມຂອງສິ່ງວັດຖຸໃດໜຶ່ງຊະນິດດຽວກັນທີ່ມີຢູ່ຮ່ວມກັນ ໃນສະຖານທີ່ແຫ່ງໃດໜຶ່ງ. ຄຳວ່າ “Population” ມີກົກເຄົ້າມາຈາກພາສາລາຕິນວ່າ: *Populus* ແມ່ນໝາຍເຖິງ ຈຳນວນຂອງປະຊາກອນທີ່ອາໄສຢູ່ໃນແຫ່ງໃດໜຶ່ງ, ໃນອານາເຂດໃດໜຶ່ງ ຫຼື ຢູ່ໃນ ໂລກເຊັ່ນ: ປະຊາກອນລາວ ໝາຍເຖິງຈຳນວນຄົນລາວທີ່ອາໄສຢູ່ໃນພື້ນແຜ່ນດິນລາວທັງໝົດ. ແຕ່ໃນທາງຊີວະວິທະຍາຄຳວ່າ “ປະຊາກອນ” ໄດ້ມີຄວາມໝາຍຢ່າງກວ້າງຂວາງ ແລະ ສາມາດ ໃຊ້ກັບຈຳນວນສິ່ງທີ່ມີຊີວິດ ຫຼື ບໍ່ມີຊີວິດອື່ນໆໄດ້ອີກດ້ວຍ ແຕ່ຕ້ອງໄດ້ອະທິບາຍອີກວ່າ ມັນແມ່ນ ປະຊາກອນອັນໃດ, ຢູ່ໃນສະຖານທີ່ແຫ່ງໃດ, ໃນເວລາໃດ ແລະ ມີປະລິມານເທົ່າໃດ ເຊັ່ນ: ປະຊາ ກອນປາດູກ, ປະຊາກອນແບ້, ປະຊາກອນຫີນ ...

ວິຊາສຶກສາປະຊາກອນ ກໍແມ່ນວິຊາໜຶ່ງຊຶ່ງຂະຫຍາຍມາຈາກວິຊາປະຊາກອນສາດ. ຄຳວ່າ ປະຊາກອນສາດແມ່ນມາຈາກຄຳວ່າ “ປະຊາກອນ” ທີ່ໄດ້ສະໝາດກັບຄຳວ່າ “ສາດ” ຊຶ່ງກົງກັບພາ ສາອັງກິດວ່າ Demography ນັ້ນເອງ. ປະຊາກອນໝາຍເຖິງກຸ່ມຄົນ ຫຼື ປະຊາຊົນ ຫຼື ພົນລະເມືອງ. ສ່ວນສາດ ແມ່ນໝາຍເຖິງວິຊາ ຫຼື ຄວາມຮູ້ທີ່ໄດ້ມາຈາກການຮຽນ ຫຼື ການເຝິກຝົນ. ສະນັ້ນ, ປະຊາ ກອນສາດຈຶ່ງໝາຍເຖິງສາດ ຫຼື ວິຊາວ່າດ້ວຍປະຊາກອນ. ຄຳວ່າປະຊາກອນສາດໄດ້ເລີ່ມຖືກຮັບຮູ້ ແຜ່ຫຼາຍພາຍຫຼັງປີ ຄ.ສ 1960 ເປັນຕົ້ນມາ ໂດຍໝາຍເຖິງ “ການສຶກສາຢ່າງມີວິທະຍາສາດກ່ຽວ ກັບປະຊາກອນມະນຸດ”.

ຄວາມເປັນຈິງແລ້ວ ການສຶກສາປະຊາກອນ (Population Studies) ໄດ້ຖືກນຳມາເປັນທີ່ຮູ້ ຈັກ ແລະ ຍອມຮັບກັນທົ່ວໄປໃນຄວາມໝາຍຂອງປະຊາກອນສຶກສາ(Population Education) ຊຶ່ງ ໝາຍເຖິງການໃຫ້ການສຶກສາທາງດ້ານປະຊາກອນນັ້ນເອງ.

ຮວມຄວາມແລ້ວ, ວິຊາສຶກສາປະຊາກອນແມ່ນວິຊາປະຊາກອນ ທີ່ມີຄວາມໝາຍກວ້າງ ຂວາງທີ່ສຸດ ຊຶ່ງຮວມທັງທິດສະດີ ແລະ ການຄົ້ນຄວ້າຫາສາເຫດຕ່າງໆ ເພື່ອອະທິບາຍສະຖິຕິ, ຂະ ໜາດ, ໂຄງສ້າງ (ອາຍຸ, ເພດ, ການສຶກສາ, ອາຊີບ) ແລະ ການປ່ຽນແປງຂອງຂະໜາດປະຊາກອນ (ການ ເກີດ, ການຕາຍ, ການຍ້າຍທີ່ຢູ່ອາໄສ) ຫຼື ອະທິບາຍປາກົດການທາງດ້ານປະຊາກອນທີ່ກ່ຽວ ພັນກັບປັດໄຈຕ່າງໆທາງສັງຄົມ, ວັດທະນະທຳ, ເສດຖະກິດ, ການເມືອງ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ.

II. ຄວາມສຳຄັນ ແລະ ປະໂຫຍດຂອງວິຊາສຶກສາປະຊາກອນ

ວິຊາສຶກສາປະຊາກອນ ມີຄວາມສຳຄັນອັນໃຫຍ່ຫຼວງທີ່ຊ່ວຍໃຫ້ປະຊາກອນ ຫຼື ຄົນເຮົາຮູ້ ຈັກ ແລະ ເຂົ້າໃຈບັນຫາຂອງຄົນໃນສັງຄົມເພື່ອພັດທະນາຕົນເອງ, ຄອບຄົວ ແລະ ປະເທດຊາດໃຫ້ ກ້າວໜ້າຢ່າງຖືກຕ້ອງຕາມສະພາວະການຂະຫຍາຍຕົວຂອງເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ. ມາເຖິງປັດຈຸບັນ,

ສະຫະປະຊາຊາດ ແລະ ບັນດາຜູ້ນຳລັດຖະບານຫຼາຍໆປະເທດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນບັນດາປະເທດ ທີ່ກຳລັງພັດທະນາ ແລະ ດ້ອຍພັດທະນາໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ໃຫ້ຄວາມສຳຄັນຕໍ່ວິຊາດັ່ງກ່າວ. ພ້ອມດຽວ ກັນນັ້ນ, ຫຼາຍປະເທດກໍໄດ້ນຳເອົາເນື້ອໃນທາງດ້ານປະຊາກອນ ແລະ ການພັດທະນາເຂົ້າເປັນນະ ໂຍບາຍໜຶ່ງຂອງຊາດ.

III. ຄວາມເປັນມາຂອງວິຊາສຶກສາປະຊາກອນ

ນັບແຕ່ສົງຄາມໂລກຄັ້ງທີ 2 ສິ້ນສຸດລົງ, ການປ່ຽນແປງທາງປະຊາກອນໃນປະເທດອື່ນໆ ນອກຈາກເຂດເອີຣົບຕາເວັນຕົກແລ້ວ ນັບວ່າຜິດດ່ຽງກັບດັ່ງທີ່ຄາດຄະເນໄວ້ໃນທິດສະດີການປ່ຽນ ແປງທາງປະຊາກອນ. ປະຊາກອນໂລກໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງວ່ອງໄວຈົນຜິດສັງເກດ. ບັນຫາປະຊາກອນ ບໍ່ວ່າຈະເປັນບັນຫາ "ການລະເບີດທາງປະຊາກອນ" ຊຶ່ງໝາຍເຖິງການເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງວ່ອງໄວຂອງຈຳ ນວນປະຊາກອນຈົນກາຍເປັນ "ບັນຫາສັງຄົມຂອງຍຸກສະໄໝ". ດັ່ງນັ້ນ "ປະຊາກອນສາດ" ຈຶ່ງເປັນ ວິຊາໜຶ່ງໃນການວິເຄາະທ່າອ່ຽງຂອງປະຊາກອນ ແລະ ໃຫ້ຄຳອະທິບາຍ, ຫາເຫດຜົນຊື່ແຈງໃຫ້ແກ່ ປາກົດການທາງປະຊາກອນທີ່ເກີດຂຶ້ນ.

ຄວາມສົນໃຈເລື່ອງປະຊາກອນສາດໄດ້ເພີ່ມຫຼາຍຂຶ້ນ ຊຶ່ງສະແດງອອກໃນກອງປະຊຸມປະ ຊາກອນໂລກຄັ້ງທຳອິດໃນປີ ຄ.ສ 1954 ທີ່ກຸງໂຮມ (ອີຕາລີ) ແລະ ຄັ້ງທີ 2 ໃນປີ ຄ.ສ 1965 ທີ່ກຸງ ບູດາແປສຕ໌ (ຮົງກາລີ). ກອງປະຊຸມປະຊາກອນໂລກດັ່ງກ່າວໄດ້ຊຸກດັນໃຫ້ມີການນຳເອົາປະສົບ ການ ແລະ ຄວາມຮູ້ດ້ານປະຊາກອນຈາກປະເທດຕ່າງໆ ມາປະສົມປະສານຮ່ວມກັນເປັນຄວາມຮູ້ທີ່ ເປັນລະບົບ. ກອງປະຊຸມຄັ້ງທີ 3 ໄດ້ໄຂຂຶ້ນເມື່ອປີ ຄ.ສ 1974 ທີ່ກຸງບູກາແຣດ (ຣູມານີ), ຄັ້ງທີ 4 ເມື່ອປີ ຄ.ສ 1984 ທີ່ກຸງເມັກຊິໂກ (ເມັກຊິໂກຊິຕີ) ແລະ ຄັ້ງທີ 5 ເມື່ອປີ ຄ.ສ 1994 ທີ່ກຸງໄຄໂຣ (ເອຍິບ). ກອງປະຊຸມຄັ້ງທີ 5 ນີ້ໄດ້ເພີ່ມຫົວຂໍ້ "ການພັດທະນາ" ເຂົ້າຕື່ມອີກ ຊຶ່ງເອີ້ນວ່າ "ກອງປະ ຊຸມສາກົນເລື່ອງປະຊາກອນກັບການພັດທະນາ" (International Conference on Population and Development ຫຼື ICPD).

ສະຫະພັນສາກົນເພື່ອການສຶກສາທາງວິທະຍາສາດດ້ານປະຊາກອນ (International Union for Scientific Study of Population ຫຼື IUSSP) ໄດ້ຮວບຮວມສັບວິຊາການທີ່ໃຊ້ໃນວິຊາປະຊາ ກອນສາດແລ້ວພົມເປັນປຶ້ມ ແລະ ເຜີຍແຜ່ໂດຍອົງການສະຫະປະຊາຊາດໃນປີ ຄ.ສ 1958. ປຶ້ມ ເຫຼົ່ານີ້ປຽບເໝືອນດັ່ງເປັນເອກະສານທີ່ຂະຫຍາຍການສຶກສາປະຊາກອນສາດໃຫ້ເປັນສາກົນ. ຈາກ ນັ້ນ "ປະຊາກອນສາດ" ໄດ້ກາຍເປັນສາຂາວິຊາທີ່ສອນກັນໃນລະດັບມະຫາວິທະຍາໄລຕ່າງໆຕັ້ງ ແຕ່ປີ 1960 ເປັນຕົ້ນມາ. ກ່ອນໜ້ານັ້ນ, ການສອນປະຊາກອນສາດມັກຈະເປັນພຽງສ່ວນໜຶ່ງຂອງວິ ຊາ "ສະຖິຕິປະຊາກອນ" ຫຼື ເປັນວິຊາຍ່ອຍຢູ່ໃນຄະນະວິທະຍາສາດສັງຄົມ ຫຼື ເສດຖະສາດ. ຕໍ່ມາ, ມະຫາວິທະຍາໄລຫຼາຍແຫ່ງໃນໂລກໄດ້ລິເລີ່ມໂຄງການຕ່າງໆດ້ານປະຊາກອນ ໂດຍບັນຈຸເຂົ້າໃນ ຫຼັກສູດການຮຽນ-ການສອນ. ບັນດາພາກວິຊາ, ຄະນະວິຊາ ຫຼື ບາງສະຖາບັນກໍໃສ່ຊື່ປະຊາກອນ ສາດ ໄດ້ທຳການສິດສອນ ແລະ ຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບປະຊາກອນສາດໂດຍກົງ.

ສະເພາະຢູ່ປະເທດລາວ, ວິຊາປະຊາກອນໄດ້ຖືກນຳເອົາມາສິດສອນແຕ່ກ່ອນປີ ຄ.ສ 1975 ຢູ່ໃນຊັ້ນປະຖົມ ແລະ ມັດທະຍົມຕົ້ນ, ແຕ່ໃນເວລານັ້ນໄດ້ໃສ່ຊື່ວ່າ "ວິຊາໜ້າທີ່ພົນລະເມືອງ" ຊຶ່ງມີ

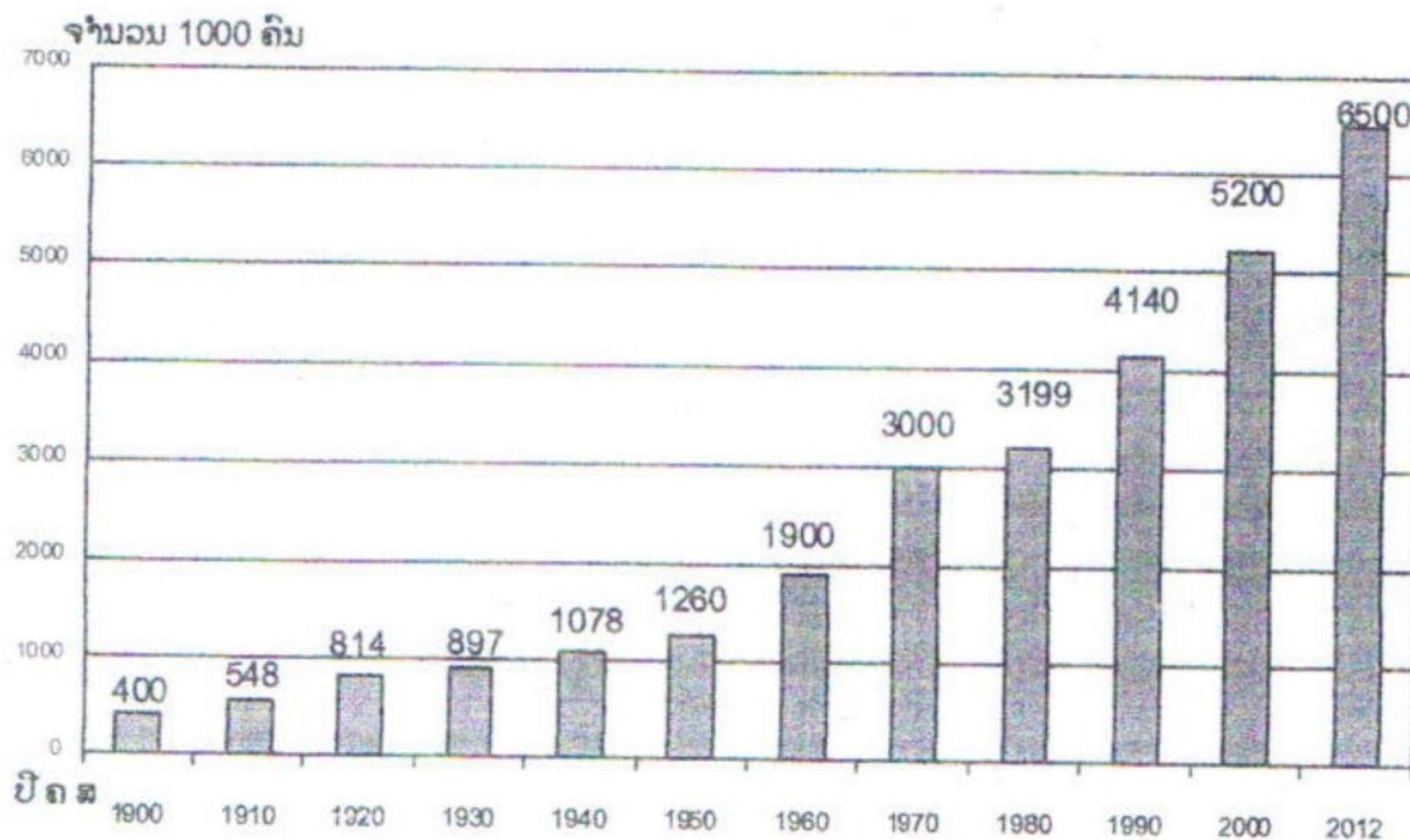
ເມື່ອໃນທີ່ກ່ຽວກັບປະຊາກອນບໍ່ຫຼາຍປານໃດ. ຕໍ່ມາໃນປີ ຄ.ສ 1995, ວິຊາປະຊາກອນສຶກສາໄດ້ ເລີ່ມບັນຈຸເຂົ້າສອນໃນຫຼັກສູດປະຖົມ, ມັດທະຍົມ ໂດຍກະຊວງສຶກສາທິການ ຊຶ່ງໄດ້ສອດແຊກເນື້ອ ໃນປະຊາກອນເຂົ້າກັບວິຊາອື່ນໆເຊັ່ນ ຊີວະສາດ, ພູມິສາດ... ພ້ອມດຽວກັນນີ້, ບາງສະຖາບັນກໍໄດ້ ເລີ່ມທຳການສ້າງຫຼັກສູດສິດສອນ ຫຼື ຫຼັກສູດອົບຮົມກ່ຽວກັບວິຊາດັ່ງກ່າວເຊັ່ນ ພະແນກພູມິສາດ- ປະຫວັດສາດ (ອະດີດ ມ ສ ຄ) ກໍໄດ້ນຳເອົາວິຊາພູມິສາດປະຊາກອນເຂົ້າສອນໃນປີ 1990 ເປັນຕົ້ນ ມາ. ສຳລັບມະຫາວິທະຍາໄລແຫ່ງຊາດລາວກໍໄດ້ເລີ່ມສ້າງຫຼັກສູດວິຊາສຶກສາປະຊາກອນ ແລະ ເລີ່ມນຳມາສິດສອນເປັນໃນສົກຮຽນ 2001-2002 ເປັນຕົ້ນມາ.

ບົດທີ II: ປະຫວັດການຂະຫຍາຍຕົວ ແລະ ການແຈກຢາຍ ຂອງປະຊາກອນລາວ

I. ປະຫວັດການຂະຫຍາຍຕົວຂອງປະຊາກອນລາວ

ປະຊາຊົນລາວໄດ້ມີປະຫວັດສາດອັນຍາວນານ ແລະ ໄດ້ຕັ້ງຫຼັກແຫຼ່ງຢູ່ໃນຜືນແຜ່ນດິນແຫ່ງ ນີ້ທີ່ເອີ້ນວ່າ "ອານາຈັກລ້ານຊ້າງ" ໃນເມື່ອກ່ອນ ແລະ ສາທາລະນະລັດປະຊາທິປະໄຕປະຊາຊົນ ລາວໃນປັດຈຸບັນເປັນເວລາຫຼາຍພັນປີມາແລ້ວ, ແຕ່ກໍມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກທີ່ຈະຫາຫຼັກຖານອັນຈະ ແຈ້ງເພື່ອຢັ້ງຢືນເຖິງຈຳນວນປະຊາກອນລາວໃນສະໄໝກ່ອນ. ດັ່ງນັ້ນ, ຈຶ່ງຈຳເປັນຈະຕ້ອງໄດ້ສືບຕໍ່ ສຶກສາຄົ້ນຄ້ວາຕື່ມອີກ.

**ຮູບ 1 : ສະແດງເຖິງລະດັບການຂະຫຍາຍຕົວຂອງປະຊາກອນລາວ
ແຕ່ປີ ຄ ສ 1900-2012**

(ຂໍ້ມູນຈາກຈາກສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດ 2012)

ໃນປະຫວັດສາດລາວທີ່ຜ່ານມາ ໄດ້ປາກົດມີການສຳຫຼວດປະຊາກອນລາວຄັ້ງທຳອິດເມື່ອ ປີ ຄ.ສ 1377 ຊຶ່ງໄດ້ເຮັດໃຫ້ກະສັດລາວອົງໜຶ່ງໄດ້ນາມວ່າ " ພະເຈົ້າສາມແສນໄທ ". ນີ້ກໍເນື່ອງ ຈາກວ່າໄດ້ມີປະຊາກອນລາວປະມານສາມແສນຄອບຄົວ (ບໍ່ນັບຄອບຄົວຂອງເຜົ່າອື່ນໆ). ຕໍ່ຈາກ ນັ້ນມາຈົນເຖິງລະຍະທີ່ຕົກເປັນຫົວເມືອງຂຶ້ນຂອງຝະລັ່ງຈຶ່ງສາມາດຮູ້ອີກວ່າໃນປີ ຄ.ສ 1900 ໃນທົ່ວ

ປະເທດປະຊາກອນລາວມີພຽງແຕ່ປະມານ 400 000 ຄົນເທົ່ານັ້ນ. ຈາກນັ້ນ, ມາຮອດປີ 1912 ປະຊາກອນໄດ້ເພີ່ມເປັນ 650 000 ຄົນ ແລະ ມາຮອດປີ 1920 ກໍໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນເຖິງ 813 900 ຄົນ, ໝາຍຄວາມວ່າໃນຮອບເວລາ 20 ປີ ຈຳນວນປະຊາກອນຈຶ່ງໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນເທົ່າຕົວ. ມາຮອດປີ 1960 ຈຳນວນປະຊາກອນລາວໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນເປັນ 1 900 000 ຄົນ ຊຶ່ງເຫັນໄດ້ວ່າຈຳນວນດັ່ງກ່າວໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນເທົ່າຕົວໃນຮອບເກືອບ 40 ປີ. ເວົ້າລວມ, ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນລາວຢູ່ໃນລະຍະນີ້ແມ່ນການເພີ່ມແບບທຳມະຊາດເປັນຈຸດໜັກ. ແຕ່ພໍກ້າວເຂົ້າຊຸມປີ 1960-1975 ຈຳນວນປະຊາກອນລາວໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນຂະຫຍາຍຕົວໄວຂຶ້ນກວ່າແຕ່ກ່ອນ ຊຶ່ງຕົ້ນຕໍກໍຍັງແມ່ນການເພີ່ມແບບທຳມະຊາດຢູ່, ສ່ວນການອົບພະຍົບເຂົ້າປະເທດນັ້ນແມ່ນມີໜ້ອຍ ໃນນັ້ນຕົ້ນຕໍແມ່ນຊາວຫວຽດນາມ, ຊາວຈີນ, ຊາວອິນເດຍ... ສະນັ້ນຕົກມາເຖິງທ້າຍລະຍະນີ້ ຄື ໃນປີ 1970 ຈຳນວນປະຊາກອນໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນເປັນປະມານ 3 000 000 ຄົນ.

ນັບແຕ່ວັນທີ 2 ທັນວາ 1975 ເປັນຕົ້ນມາ, ເຖິງແມ່ນວ່າຜົນສະທ້ອນຂອງສົງຄາມຍັງມີຢູ່ກໍຕາມ ແຕ່ຍ້ອນອັດຕາການເກີດສູງ ແລະ ຄຽງຄູ່ກັບອັດຕາການຕາຍຫຼຸດລົງໄວກວ່າ, ສະນັ້ນປະຊາກອນຈຶ່ງເລີ່ມເພີ່ມຂຶ້ນໄວ. ອີງຕາມການສຳຫຼວດປະຊາກອນລາວຄັ້ງທີໜຶ່ງໃນປີ 1985 ໃຫ້ຮູ້ວ່າທົ່ວປະເທດ ມີຈຳນວນປະຊາກອນ 3 584 803 ຄົນ ໃນນັ້ນມີຍິງ 1 827 688 ຄົນ ແລະ ມາເຖິງການສຳຫຼວດປະຊາກອນຄັ້ງທີສອງໃນປີ 1995 ຈຳນວນປະຊາກອນລາວໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນເປັນ 4 581 258 ຄົນ ໃນນັ້ນມີຍິງ 2 315 931 ຄົນ ແລະ ຢູ່ໃນລະຍະຂອງການສຳຫຼວດນີ້ ອັດຕາການຂະຫຍາຍຕົວຂອງປະຊາກອນແມ່ນ 2,6% ຕໍ່ປີ. ພໍມາເຖິງປີ 2005 ກໍໄດ້ມີການສຳຫຼວດປະກອນທົ່ວປະເທດອີກເປັນຄັ້ງທີສາມ ຊຶ່ງຜົນຂອງການສຳຫຼວດໃນຄັ້ງນີ້ໄດ້ໃຫ້ຮູ້ວ່າ ຈຳນວນປະຊາກອນລາວໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນມາເປັນ 5 621 982 ຄົນ ໃນນີ້ມີຍິງ 2 813 589 ຄົນ ດ້ວຍອັດຕາການຂະຫຍາຍຕົວຂອງປະຊາກອນໃນລະຍະນີ້ແມ່ນ 2,1% ຕໍ່ປີ. ຈາກຕົວເລກຂໍ້ມູນຂ້າງເທິງນັ້ນ, ພວກເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ບາງສາເຫດຕົ້ນຕໍທີ່ກະທົບເຖິງການຂະຫຍາຍຕົວຂອງປະຊາກອນລາວມີດັ່ງນີ້:

ກ. ປະຊາກອນເພີ່ມຂຶ້ນໄວແມ່ນຍ້ອນອັດຕາການເກີດຢູ່ໃນລະດັບສູງ (CBR= 2,8%) ແລະ ອັດຕາການຕາຍພັດຫຼຸດລົງໄວກວ່າ (CDR=0,8%). ເປັນດັ່ງນີ້ແມ່ນຍ້ອນພັກ ແລະ ລັດຖະບານກໍຄືອຳນາດການປົກຄອງທຸກຂັ້ນ ບໍ່ພຽງແຕ່ໄດ້ຮັບປະກັນຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນທຸກຂັ້ນຄົນ ໃນທົ່ວປະເທດເທົ່ານັ້ນແຕ່ຍັງໄດ້ເອົາໃຈໃສ່ຕໍ່ສຸຂະພາບຂອງປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າ, ພິເສດແມ່ນສຸຂະພາບຂອງຜູ້ເປັນແມ່ ແລະ ຂອງເດັກ ແລະ ອີກດ້ານໜຶ່ງແມ່ນຍ້ອນລະດັບການຫັນປ່ຽນດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ, ຊີວິດການເປັນຢູ່ດ້ານວັດຖຸ ແລະ ຈິດໃຈ ຂອງປະຊາຊົນທົ່ວປະເທດນັບມື້ດີຂຶ້ນ.

ຂ. ສະພາບການແຕ່ງງານຂອງປະຊາກອນ ກໍມີຜົນສະທ້ອນໂດຍກົງເຖິງການເອົາລູກຂອງຄູ່ຜົວ-ເມຍ. ອາຍຸກະສຽນຂອງການແຕ່ງງານແມ່ນມີຄວາມຈຳເປັນ, ຕາມກົດເກນແລ້ວ ຍິງ-ຊາຍໄດ້ແຕ່ງງານໄວໂອກາດມີລູກຫຼາຍກໍເພີ່ມຫຼາຍຂຶ້ນ. ຢູ່ປະເທດເຮົາເຖິງວ່າຈະມີການກຳນົດອາຍຸກະສຽນການແຕ່ງງານໄວແລ້ວກໍຕາມແຕ່ຍັງບໍ່ທັນປະຕິບັດຢ່າງເອົາຈິງເອົາຈັງເທື່ອ ແລະ ອີກດ້ານໜຶ່ງແມ່ຍິງລາວທີ່ມີອາຍຸແຕ່ 35-49 ປີ ກໍຍັງມີອັດຕາການເກີດສູງ ເຊັ່ນ ຜົນຂອງການສຳຫຼວດປະຊາກອນປີ

1995 ໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນວ່າແມ່ຍິງລາວທີ່ຢູ່ໃນກຸ່ມອາຍຸ 45-49 ປີ ຍັງສາມາດເກີດລູກເຖິງ 4,4%, ໂດຍສະເພາະແມ່ນແມ່ຍິງຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດທ່າງໄກສອກຫຼີກ ແລະ ເຂດພູດອຍ.

ຄ. ສະພາບການຄົງຕົວຂອງຮີດຄອງປະເພນີ ແລະ ຈິດຕະສາດອັນເກົ່າແກ່ຍັງຄົງຄ້າງຢູ່ນຳປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າ ເຊັ່ນ ຜູ້ໃດມີລູກຫຼາຍຖືວ່າມີບຸນຫຼາຍ, ຕ້ອງເກີດລູກຫຼາຍເພື່ອເປັນກຳລັງແຮງງານໃນການຜະຫຼິດ, ຕ້ອງການລູກຫຼາຍຍ້ອນວ່າເມື່ອເວລາເຖົ້າແກ່ຊະລາລົງໄປຈະໄດ້ມີຜູ້ລ້ຽງດູເບິ່ງແຍງຕົນ.

ງ. ລະດັບການສຶກສາ ແລະ ຄວາມຮູ້ດ້ານສຸຂານາໄມຢູ່ໃນເຂດຊົນນະບົດ ແລະ ເຂດພູດອຍຍັງຕ່ຳ. ສະນັ້ນ, ໂອກາດທີ່ຈະເຂົ້າໃຈເພື່ອຈະວາງແຜນຄອບຄົວນັ້ນມີໜ້ອຍ, ເຖິງວ່າຈະມີໂຄງການເກີດລູກທ່າງ ແລະ ເອົາລູກໜ້ອຍທີ່ກຳລັງປະຕິບັດໃນປັດຈຸບັນນີ້ ກໍພຽງແຕ່ດຳເນີນປົກກະຕິຢູ່ໃນເຂດທີ່ສະດວກ ແລະ ເຂດຈະເລີນເທົ່ານັ້ນ.

ບັນດາສາເຫດຕ່າງໆທີ່ໄດ້ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນໄດ້ເຮັດໃຫ້ອັດຕາການເພີ່ມປະຊາກອນແບບທຳມະຊາດຢູ່ໃນລະດັບສູງສົມຄວນ. ໂດຍອີງຕາມຕົວເລກຂອງການເພີ່ມປະຊາກອນລາວດັ່ງໃນປັດຈຸບັນນີ້ (2,1%), ຖ້າຫາກວ່າບໍ່ມີສະພາບອັນໃດກະທົບຕໍ່ອັດຕາສ່ວນຕ່າງໆທາງດ້ານປະຊາກອນແລ້ວ ຮອດປີ 2015 ທົ່ວປະເທດຈະມີຈຳນວນປະຊາກອນເຖິງ 7 500 000 ຄົນ ແລະ ຮອດປີ 2020 ຈະມີເຖິງ 8 700 000 ຄົນ, ໝາຍຄວາມວ່າແຕ່ລະປີ ຈະມີຈຳນວນປະຊາກອນເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍກວ່າ 100 000 ຄົນ.

II. ສະພາບການແຈກຢາຍຂອງປະຊາກອນລາວ

1. ປັດໄຈທີ່ສົ່ງຜົນສະທ້ອນເຖິງການແຈກຢາຍຂອງປະຊາກອນລາວ

+ ສປປ ລາວເປັນປະເທດທີ່ມີຫຼາຍຮູບແບບພູມສັນຖານທີ່ສະຫຼັບຊັບຊ້ອນ ແລະ ກັນດານ, ໃນນັ້ນ ພູພຽງ ແລະ ພູສູງກວມເອົາປະມານ 4/5 ຂອງເນື້ອທີ່ທົ່ວປະເທດ ຊຶ່ງສ່ວນຫຼາຍແມ່ນນອນຢູ່ທາງພາກເໜືອ, ພາກຕາເວັນອອກ ແລະ ພາກຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້. ສ່ວນທົ່ງພຽງນັ້ນມີໜ້ອຍຊຶ່ງນອນຢູ່ທາງພາກຕາເວັນຕົກສ່ຽງໃຕ້ເປັນຈຸດໜັກ ເຊັ່ນ ທົ່ງພຽງວຽງຈັນ, ສະຫວັນນະເຂດ ແລະ ຈຳປາສັກ, ນອກນັ້ນກໍມີທົ່ງພຽງນ້ອຍລຽບຕາມແຄມແມ່ນ້ຳຂອງ ແລະ ສາຂາຕ່າງໆຂອງມັນ.

+ ໃນຈຳນວນ 11 ປະເທດຂອງພາກພື້ນອາຊີອາຄະເນ ລາວເປັນປະເທດດຽວທີ່ບໍ່ມີທິດໃດຕິດກັບທະເລ. ແມ່ນ້ຳທີ່ໃຫຍ່ແມ່ນແມ່ນ້ຳຂອງເທົ່ານັ້ນ ແຕ່ພັດໄດ້ນຳໃຊ້ນ້ຳພຽງແຕ່ເບື້ອງດຽວ (ເບື້ອງຕາເວັນອອກ ຫຼື ເບື້ອງຊ້າຍຂອງມັນ). ນອກຈາກນັ້ນກໍມີແມ່ນ້ຳນ້ອຍສິ້ນທີ່ໄຫຼແຮງ ແລະ ມີແກ້ງມີຕາດຫຼາຍ ຊຶ່ງ ແຈກຢາຍຢູ່ທົ່ວປະເທດເກືອບສະໝ່ຳສະເໝີ.

ປະເທດລາວນອນຢູ່ໃນເຂດອາກາດຮ້ອນຊຸ່ມ ມີລົມມໍລະສຸມພັດຜ່ານເປັນປະຈຳ. ອຸນຫະພູມສະເລ່ຍຕ່ຳສຸດ ແລະ ສູງສຸດໃນຮອບໜຶ່ງປີແມ່ນ 17°C-33°C, ແຕ່ໃນຕົວຈິງແລ້ວ ພູມອາກາດຢູ່ລາວມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນຫຼາຍລະຫວ່າງເຂດ ເຊັ່ນ ເຂດທົ່ງພຽງ(27°C) ແລະ ເຂດພູສູງ(18°C) ແລະ ຕ່າງກັນລະຫວ່າງ ພາກເໜືອ(15°C), ພາກກາງ (25°C) ແລະ ພາກໃຕ້(30°C).

ດິນຢູ່ປະເທດລາວ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນດິນແຟຣາລິດ ຊຶ່ງມີຢູ່ຕາມເຂດພູດອຍທົ່ວໄປ ແລະ ດິນບາຊານ ຊຶ່ງມີຫຼາຍຢູ່ທາງພາກໃຕ້. ສ່ວນດິນສັນດອນມີໜ້ອຍ ຄື ມີຢູ່ລຽບຕາມແຄມແມ່ນ້ຳ ຊຶ່ງຈຸດໜັກແມ່ນແມ່ນ້ຳຂອງ ເຊັ່ນ ທົ່ງພຽງວຽງຈັນ, ສະຫວັນນະເຂດ ແລະ ຈຳປາສັກ.

+ ແຕ່ກ່ອນກໍຄືປັດຈຸບັນ, ສະພາບການຂະຫຍາຍເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຢູ່ພາຍໃນປະເທດບໍ່ສະ ໜ້າສະເໝີ ເຊັ່ນ ເຂດທົ່ງພຽງຂະຫຍາຍຕົວໄວກວ່າເຂດພູດອຍ, ຕົວເມືອງໄດ້ຮັບການພັດທະນາ ໄວກວ່າຊົນນະບົດ. ສະນັ້ນ, ປະຊາກອນຈຶ່ງມັກເຕົ້າໂຮມກັນຢູ່ແຕ່ບ່ອນທີ່ມີເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂະ ຫຍາຍຕົວກວ່າ.

+ ສະພາບສົງຄາມອັນຍາວນານໃນເມື່ອກ່ອນ ກໍໄດ້ເຮັດໃຫ້ປະຊາກອນມີການເຄື່ອນຍ້າຍ ຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ.

2. ຄວາມໜາແໜ້ນ ແລະ ການແຈກຢາຍຂອງປະຊາກອນລາວ

ກ. ຄວາມໜາແໜ້ນ

ຜ່ານລະຍະປະຫວັດສາດອັນຍາວນານ ຈຳນວນປະຊາກອນລາວໄດ້ນັບມື້ນັບເພີ່ມຂຶ້ນ. ສະ ນັ້ນ, ຄວາມໜາແໜ້ນກໍນັບມື້ສູງຂຶ້ນ (ເບິ່ງຕາຕາລາງ 1). ແຕ່ເມື່ອທຽບກັບບັນດາປະເທດອ້ອມຂ້າງ ແລ້ວ ລາວເປັນປະເທດທີ່ມີຄວາມໜາແໜ້ນຂອງປະຊາກອນຕໍ່າສຸດໃນຊຶ່ງເຂດນີ້.

ຕາຕາລາງ 1: ຄວາມໜາແໜ້ນຂອງປະຊາກອນລາວ ແຕ່ສະໄໝກ່ອນເຖິງປັດຈຸບັນ

ປີ	ຈຳນວນປະຊາກອນ (ຄົນ)	ຄວາມໜາແໜ້ນສະເລ່ຍ (ຄົນ/ Km ²)
1900	400 000	2
1911	548 000	3
1962	1 881 000	10
1980	3 199 000	14
1990	4 140 000	17
1995	4 581 258	19
2000	5 200 000	21
2003	5 400 000	23
2012	6 514 432	27

(ຂໍ້ມູນຈາກການສຳຫຼວດປະຊາກອນປີ ຄ.ສ 1995 ; 2005 ; 2012, ສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດ ແລະ ຫໍສະໝຸດແຫ່ງຊາດ)

ຂ. ລັກສະນະຂອງການແຈກຢາຍ

ຈຸດພິເສດພື້ນຖານດ້ານການແຈກຢາຍປະຊາກອນລາວ ແມ່ນບໍ່ສະເໝີກັນລະຫວ່າງ ເຂດທົ່ງພຽງ ແລະ ເຂດພູສູງ, ລະຫວ່າງຕົວເມືອງ ແລະ ຊົນນະບົດ ແລະ ລະຫວ່າງບັນດາແຂວງ ດ້ວຍກັນດັ່ງນີ້ :

+ ປະຊາກອນລາວ ໄດ້ເຕົ້າໂຮມກັນຢູ່ເຂດທົ່ງພຽງແຄມແມ່ນ້ຳຂອງເບື້ອງຕາເວັນອອກເຊັ່ນ ທົ່ງພຽງວຽງຈັນ, ທົ່ງພຽງສະຫວັນນະເຂດ ແລະ ທົ່ງພຽງຈຳປາສັກ. ນອກຈາກນັ້ນປະຊາກອນຍັງດຳ

ລົງຊີວິດກະແຈກກະຈາຍຢູ່ທົ່ວທັງພຽງນ້ອຍຕາມຮ່ອມພູ ແລະ ຢູ່ລຽບຕາມແຄມແມ່ນ້ຳທີ່ເປັນສາຂາຂອງແມ່ນ້ຳຂອງ. ນັ້ນກໍຍ້ອນວ່າເຂດທົ່ວທັງພຽງນີ້ເປັນເຂດທີ່ມີດິນອຸດົມສົມບູນເໝາະສົມແກ່ການຜະຫຼິດກະສິກຳ, ມີຄວາມສະດວກດ້ານການຄົມມະນາຄົມ-ຂົນສົ່ງ, ການອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການບໍລິການອື່ນໆ, ພິເສດເຂດທົ່ວທັງພຽງໄດ້ເປັນເຂດທີ່ມີການພັດທະນາມາແຕ່ດົນນານແລ້ວ ແລະ ປັດຈຸບັນເຂດນີ້ໄດ້ກາຍເປັນເຂດເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ-ວັດທະນະທຳທີ່ສຳຄັນຂອງຊາດ.

ຕາຕາລາງ 2 : ຈຳນວນປະຊາກອນ, ເນື້ອທີ່ ແລະ ຄວາມໜາແໜ້ນຂອງປະຊາກອນລາວ

ລ/ດ	ຊື່ແຂວງ	ຈຳນວນພົນ (ຄົນ)	ຍິງ (ຄົນ)	ເນື້ອທີ່ (Km ²)	ຄວາມໜາແໜ້ນ (ຄົນ/ Km ²)
1	ກຳແພງນະຄອນວຽງຈັນ	783 032	391 647	3 920	200
2	ຜົ້ງສາລີ	178 006	88 531	16 270	11
3	ຫຼວງນ້ຳທາ	168 140	84 686	9 325	18
4	ອຸດົມໄຊ	307 065	153 445	15 370	20
5	ບໍ່ແກ້ວ	169 807	85 190	6 196	27
6	ຫຼວງພະບາງ	455 532	227 312	16 875	27
7	ຫົວພັນ	325 757	161 395	16 500	20
8	ໄຊຍະບູລີ	381 908	189 067	16 389	23
9	ຊຽງຂວາງ	276 242	136 771	16 358	17
10	ວຽງຈັນ	493 593	242 756	22 554	22
11	ບໍລິຄຳໄຊ	272 794	134 843	14 863	18
12	ຄຳມ່ວນ	383 099	194 262	16 315	23
13	ສະຫວັນນະເຂດ	922 210	466 039	21 774	42
14	ສາລະວັນ	375 517	190 629	10 691	35
15	ເຊກອງ	100 595	50 707	7 665	13
16	ຈຳປາສັກ	661 358	332 845	15 415	43
17	ອັດຕະປື	130 402	66 267	10 320	13
ລວມທັງໝົດ		6 385 057	3 196 392	236 800	27

(ຂໍ້ມູນຈາກສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດ ຄ.ສ 2011)

+ ເຂດທີ່ປະຊາກອນລາວດຳລົງຊີວິດຢູ່ເບົາບາງ ແລະ ກະແຈກກະຈາຍແມ່ນຢູ່ເຂດພູສູງທາງພາກເໜືອ, ພາກຕາເວັນອອກ, ເຂດພູພຽງທາງພາກກາງ ແລະ ພາກໃຕ້. ເຂດນີ້ເປັນເຂດທີ່ມີຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຫຼາຍຊະນິດ ແຕ່ພັດເປັນເຂດທຸລະກັນດານ, ການຄົມມະນາຄົມພົບຄວາມຫຍຸ້ງຍາກຫຼາຍ, ພື້ນຖານເສດຖະກິດຂະຫຍາຍຕົວຊ້າ, ລະດັບການສຶກສາຕ່ຳ ແລະ ເປັນເຂດທີ່ຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍອາໄສຢູ່.

+ ປະຊາກອນລາວອາໄສຢູ່ຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ຕາມຕົວເມືອງໃຫຍ່ ແລະ ນ້ອຍຕ່າງໆໃນທົ່ວປະ

ເທດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນບັນດາຕົວເມືອງທີ່ເປັນທີ່ຕັ້ງຫ້ອງວ່າການແຂວງ ແລະ ທີ່ຕັ້ງຫ້ອງວ່າການເມືອງ ເຊັ່ນ ເມືອງຫຼວງພະບາງ, ເມືອງໄຊ, ເມືອງໂພນໂຮງ, 4 ຕົວເມືອງຂອງເທດສະບານນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນເປັນຕົ້ນ.

+ ລັກສະນະຂອງການແຈກຢາຍປະຊາກອນລາວບໍ່ສະໝໍ່າສະເໝີ ຊຶ່ງມັນຍັງສະແດງອອກລະຫວ່າງບັນດາແຂວງ, ບັນດາເມືອງໃຫຍ່-ນ້ອຍ ແລະ ລະຫວ່າງບ້ານຕ່າງໆດ້ວຍກັນ ເຊັ່ນ ແຂວງທີ່ມີພົນລະເມືອງຫຼາຍກວ່າໝູ່ແມ່ນແຂວງສະຫວັນນະເຂດ, ກຳແພງນະຄອນວຽງຈັນ, ຈຳປາສັກ, ຫຼວງພະບາງ... ສ່ວນແຂວງທີ່ມີພົນລະເມືອງໜ້ອຍກວ່າໝູ່ແມ່ນ ແຂວງ ເຊກອງ.

ບົດທີ III: ການປ່ຽນແປງລັກສະນະຂອງປະຊາກອນລາວ

ການປ່ຽນແປງລັກສະນະຂອງປະຊາກອນ ຄື ການປ່ຽນແປງທາງດ້ານຈຳນວນ, ການປ່ຽນແປງທາງດ້ານອົງປະກອບ ແລະ ການປ່ຽນແປງທີ່ຢູ່ອາໄສ. ເນື່ອງຈາກວ່າປະຊາກອນປ່ຽນແປງຢູ່ຕະຫຼອດເວລາ ແລະ ໃນລະຍະເວລາທີ່ໝູນວຽນໄປນັ້ນ ຈະມີຄົນຈຳນວນໜຶ່ງເສຍຊີວິດ, ຄົນຈຳນວນໜຶ່ງຈະໃຫ້ກຳເນີດບຸດຄົນໃໝ່ອອກມາ, ຄົນຈຳນວນໜຶ່ງຈະຍ້າຍອອກໄປຢູ່ບ່ອນອື່ນ ແລະ ຄົນອີກຈຳນວນໜຶ່ງຈະປ່ຽນແປງລັກສະນະບາງຢ່າງ. ດັ່ງນັ້ນຈຶ່ງມີຄວາມຈຳເປັນຕ້ອງໄດ້ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າເຖິງຈຳນວນ, ອົງປະກອບ ແລະ ການຍ້າຍຖິ່ນຂອງປະຊາກອນໃນທ້ອງຖິ່ນດັ່ງກ່າວວ່າມັນມີການປ່ຽນແປງແນວໃດ ແລະ ຈະມີທ່າອ່ຽງຈະປ່ຽນແປງແນວໃດໃນອະນາຄົດ.

I. ການເກີດ

ການເກີດແມ່ນປັດໄຈທີ່ເຮັດໃຫ້ປະຊາກອນມີການປ່ຽນແປງຄືກັນກັບການຕາຍ ແລະ ການຍ້າຍຖິ່ນ, ແຕ່ການເກີດເປັນເລື່ອງສະລັບຊັບຊ້ອນກວ່າ. ທັງນີ້ກໍຍ້ອນວ່າການເກີດມີການພົວພັນກັບຄົນຫຼາຍຄົນ ເຊັ່ນ ຜູ້ກຳເນີດຊຶ່ງເກີດຂຶ້ນພຽງຄັ້ງດຽວໃນຊີວິດ ແລະ ຜູ້ໃຫ້ກຳເນີດຊຶ່ງພົວພັນກັບການຖືພາ, ການຄອດ, ການເບິ່ງແຍງສຸຂະພາບ... ການໃຫ້ກຳເນີດດັ່ງກ່າວເກີດຂຶ້ນກັບແມ່ຍິງໃນໄວຈະເລີນພັນ (15-49 ປີ) ທີ່ແຕ່ງງານ (ຫຼື ມີເພດສຳພັນແລ້ວ) ແລະ ຄູ່ຜົວເມຍທີ່ມີສຸຂະພາບແຂງແຮງ ແລະ ສາມາດມີລູກໄດ້ເທົ່ານັ້ນ. ຖ້າເບິ່ງຕາມເງື່ອນໄຂດັ່ງກ່າວ ແມ່ຍິງແຕ່ລະຄົນສາມາດໃຫ້ກຳເນີດລູກໄດ້ຫຼາຍກວ່າ 1 ຄັ້ງ. ດ້ວຍເຫດນີ້, ຈຶ່ງມີການສຶກສາວິໄຈກ່ຽວກັບການຈະເລີນພັນຢ່າງຈິງຈັງໃນລະຍະ 40-50 ປີທີ່ຜ່ານມາ.

1. ປັດໄຈທີ່ມີຜົນສະທ້ອນຕໍ່ການເກີດຂອງປະຊາກອນລາວ

- **ການແຕ່ງງານ** : ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ປະຊາກອນລາວມັກຈະມີການແຕ່ງງານໄວ (ແຕ່ງງານແຕ່ອາຍຸຍັງນ້ອຍ). ສະນັ້ນ, ໂອກາດທີ່ຈະມີລູກກໍໄວ ແລະ ຫຼາຍຂຶ້ນ ຊຶ່ງສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຊາວຊົນນະບົດ ແລະ ຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍທີ່ຢູ່ຫ່າງໄກສອກຫຼີກ.
- **ຈິດຕະສາດ, ວັດທະນະທຳ ແລະ ຮີດຄອງປະເພນີ** : ດ້ານຈິດຕະສາດ, ວັດທະນະທຳ ແລະ ຮີດຄອງປະເພນີຂອງແຕ່ລະຊົນເຜົ່າ ກໍມີຜົນສະທ້ອນຕໍ່ການເກີດຂອງປະຊາກອນ ເຊັ່ນ ບາງ

ຄອບຄົວ ຫຼື ບາງເຜົ່າແມ່ນຕ້ອງການເພດຍິງ ຫຼື ເພດຊາຍຫຼາຍກວ່າກັນ, ບາງຄອບຄົວພັດຕ້ອງ ການກຳລັງແຮງງານຫຼາຍຈຶ່ງຢາກໃຫ້ມີການເກີດຫຼາຍ ໂດຍສະເພາະແມ່ນຄອບຄົວຂອງຊາວກະສິ ກຳ ແລະ ບາງຄອບຄົວພັດຕ້ອງການລູກຫຼາຍເພາະເມື່ອເວລາເຖົ້າແກ່ຊະລາຈະໄດ້ມີບ່ອນເພິ່ງພາ ອາໄສຄືທີ່ໄດ້ກ່າວມາ.

- **ລະດັບການສຶກສາ :** ປະຊາກອນລາວຜູ້ທີ່ມີລະດັບການສຶກສາສູງຈະເກີດລູກໜ້ອຍ ແລະ ມີລູກທ່າງຍ້ອນວ່າເຂົາເຈົ້າຮູ້ຈັກຫຼັກວິທີການຄຸມກຳເນີດໄດ້ດີ. ສ່ວນບຸກຄົນທີ່ມີການສຶກສາຕ່ຳ ຫຼື ບໍ່ ມີເລີຍນັ້ນກໍມັກຈະມີການເກີດລູກຫຼາຍ ແລະ ມີລູກຖີ່. ທັງນີ້ ຍ້ອນເຂົາເຈົ້າບໍ່ຮູ້ຈັກຫຼັກການຄຸມກຳ ເນີດ ຫຼື ການສື່ສານດ້ານນີ້ຍັງບໍ່ທົ່ວເຖິງໂດຍ ສະເພາະແມ່ນໃນເຂດສອກຫຼີກທ່າງໄກ.
- **ອາຊີບ :** ຈາກການສຶກສາຄວາມແຕກຕ່າງຂອງການຈະເລີນພັນຕາມອາຊີບຕ່າງໆເຫັນວ່າ ແມ່ຍິງທີ່ເປັນຊາວນາຊາວສວນຈະມີການຈະເລີນພັນສູງ. ສ່ວນແມ່ຍິງທີ່ເຮັດວຽກໃນກິນຈັກບໍລິຫານ ແລະ ຜູ້ທີ່ເຮັດວຽກໃນໂຮງຈັກໂຮງງານໃນເຂດຕົວເມືອງ ຈະມີລະດັບການຈະເລີນພັນຕ່ຳກວ່າ .
- **ທ່າອ່ຽງຄວາມຕ້ອງການຈຳນວນລູກ :** ປະຊາກອນຢູ່ໃນເຂດຕົວເມືອງ ຫຼື ເຂດຊານເມືອງ ຈະມີທ່າອ່ຽງຂອງຄວາມຕ້ອງການຈຳນວນລູກນັບມື້ໜ້ອຍລົງ ຫຼື ຂະໜາດຄອບຄົວນ້ອຍ ທັງຫຼຸດອັດ ຕາການຈະເລີນພັນລົງ.
- **ວຽກເຮັດງານທຳຂອງແມ່ຍິງ :** ການມີວຽກເຮັດງານທຳຂອງແມ່ຍິງ ກໍມີຜົນສະທ້ອນເຊັ່ນ ດຽວກັນຕໍ່ຈຳນວນລູກ ເຊັ່ນ ແມ່ຍິງລາວຜູ້ທີ່ມີວຽກເຮັດເປັນປະຈຳຈະມີລູກໜ້ອຍກວ່າແມ່ຍິງທີ່ບໍ່ໄດ້ ເຮັດວຽກ. ແຕ່ສຳລັບປະເທດທີ່ກຳລັງພັດທະນາແມ່ຍິງທີ່ເຮັດວຽກ ຫຼື ບໍ່ເຮັດວຽກກໍຈະມີຈຳນວນລູກ ບໍ່ແຕກຕ່າງກັນຫຼາຍ.
- **ລາຍໄດ້ :** ລະດັບການຈະເລີນພັນມີການພົວພັນກັບລາຍໄດ້ ຄື ຄົນທີ່ມີລາຍໄດ້ຕ່ຳມັກຈະ ມີລູກຫຼາຍກວ່າຄົນທີ່ມີລາຍໄດ້ສູງ.

ຫ້າມຈຳໜ່າຍ

2. ສະພາບການເກີດຂອງປະຊາກອນລາວ

ຍ້ອນໄດ້ຮັບຜົນສະທ້ອນຈາກຫຼາຍປັດໄຈ, ສະພາບການເກີດຢູ່ພາຍໃນປະເທດຈຶ່ງມີຄວາມ ແຕກຕ່າງກັນຕາມແຕ່ລະຂົງເຂດ, ລະຫວ່າງແຂວງ... ອີງຕາມສະຖິຕິການສຳຫຼວດປະຊາກອນໃນປີ 1995 ອັດຕາການເກີດດິບ (Crude Birth Rate (CBR)) ທົ່ວປະເທດແມ່ນ 41,3/1000. ຖ້າທຽບໃສ່ ໃນສະໄໝກ່ອນແມ່ນມີລັກສະນະຫຼຸດລົງຊ້າໆ ຄືດັ່ງຕົວເລກໃນຕາຕາລາງ 3 ຢູ່ໜ້າຕໍ່ໄປນີ້.

ຜົນຂອງການສຳຫຼວດປະຊາກອນລາວປີ 1985 ແລະ ປີ 1995 ຍັງໃຫ້ຮູ້ວ່າອັດຕາການຈະ ເລີນພັນ (Total Fertility Rate (TFR)) ຂອງແມ່ຍິງລາວໄດ້ຫຼຸດລົງຈາກ 6,5 ມາເປັນ 5 ແລະ ຍັງ ຈະສືບຕໍ່ຫຼຸດລົງເລື້ອຍໆ. ເມື່ອເບິ່ງລວມແລ້ວ, ຄວາມສາມາດໃຫ້ກຳເນີດລູກຂອງແມ່ຍິງລາວແມ່ນ ຕ່ຳຢູ່ໃນກຸ່ມອາຍຸ 15-19 ປີ ຈາກນັ້ນກໍເລີ່ມສູງຂຶ້ນ ແລະ ສູງສຸດແມ່ນຢູ່ໃນກຸ່ມອາຍຸ 20-24 ປີ ແລະ ຈະຕ່ຳສຸດຢູ່ໃນກຸ່ມອາຍຸ 45-49 ປີ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຄວາມສາມາດໃຫ້ກຳເນີດລູກຂອງແມ່ຍິງ

ລາວໃນກຸ່ມອາຍຸ 45-49 ປີແມ່ນຍັງສູງຫຼາຍ, ຕົວຢ່າງ ໃນປີ 1995 ແມ່ຍິງທີ່ຢູ່ໃນກຸ່ມອາຍຸ 45-49 ປີ ຍັງສາມາດເກີດລູກໄດ້ເຖິງ 31/1000 , ເບິ່ງຕາຕາລາງ 4 ຢູ່ລຸ່ມນີ້.

ຕາຕາລາງ 3 : ອັດຕາການເກີດດິບຂອງປະຊາກອນລາວໃນຊຸມປີ 1970 ຫາ 2012

ປີ	ອັດຕາການເກີດດິບ ‰	ການປ່ຽນແປງ
1970	47,0	-
1985	46,1	-0,9
1987	45,1	-1,0
1990	43,3	-1,8
1995	41,3	-2,0
2000	40,0	-1,3
2003	39,0	-1,0
2012	28,0	-1,0

(ຂໍ້ມູນຈາກສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດແລະທ່າສະໝຸດແຫ່ງຊາດ)

ເວົ້າລວມແລ້ວ ແມ່ຍິງລາວໄດ້ໃຫ້ການກຳເນີດລູກຢູ່ໃນລະດັບສູງສົມຄວນ. ອີງຕາມຜົນຂອງການສຳຫຼວດປະຊາກອນປີ 2005 ຍັງໃຫ້ຮູ້ວ່າ ຄວາມສາມາດເກີດລູກຜູ້ທຳອິດໃນປີທຳອິດພາຍຫຼັງການແຕ່ງງານແລ້ວ ແມ່ນກວມເອົາປະມານ 85% ຂອງຄູ່ຜົວເມຍ ແລະ ຈຳນວນຄູ່ຜົວເມຍທີ່ໄດ້ເກີດລູກຜູ້ທຳອິດໃນປີທີສອງພາຍຫຼັງການແຕ່ງງານມີພຽງແຕ່ 10%. ສ່ວນຈຳນວນທີ່ຍັງເຫຼືອແມ່ນເກີດລູກຜູ້ທຳອິດໃນປີທີສາມພາຍຫຼັງການແຕ່ງງານ. ຢູ່ປະເທດລາວຍັງມີແມ່ຍິງຈຳນວນຫຼາຍສົມຄວນທີ່ສາມາດໃຫ້ການກຳເນີດລູກຫຼາຍກວ່າ 10 ຄົນ ຊຶ່ງພິເສດແມ່ນຄອບຄົວຊາວລາວຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍທີ່ຢູ່ຫ່າງໄກສອກຫຼີກ. ນອກຈາກນັ້ນແລ້ວ ຈຳນວນແມ່ຍິງທີ່ແຕ່ງງານ ແລະ ເກີດລູກກ່ອນອາຍຸກະສຽນ (<15 ປີ) ກໍຍັງມີຫຼາຍ ແລະ ຫຼັງອາຍຸກະສຽນ (>49 ປີ) ກໍຍັງປາກົດມີຢູ່ເຊັ່ນກັນ.

II. ການຕາຍ

ການຕາຍແມ່ນກົດເກນການສູນເສຍແບບທຳມະຊາດຂອງສິ່ງທີ່ມີຊີວິດໃດໜຶ່ງ. ການຕາຍຫຼື ການເສຍຊີວິດແມ່ນເຫດການທີ່ຈະຕ້ອງເກີດຂຶ້ນກັບທຸກໆຄົນຢ່າງຫຼີກລ້ຽງບໍ່ໄດ້. ການຕາຍໄດ້ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ການປ່ຽນແປງປະຊາກອນໃນທາງລົບສະເໝີ ເພາະວ່າເມື່ອການຕາຍເກີດຂຶ້ນຢູ່ໃນບ້ານໜຶ່ງກໍຈະເຮັດໃຫ້ຈຳນວນປະຊາກອນໃນບ້ານນັ້ນຫຼຸດລົງ. ການຕາຍຈະເກີດຂຶ້ນພຽງຄັ້ງດຽວໃນຊີວິດຂອງແຕ່ລະຄົນເທົ່ານັ້ນ ຊຶ່ງເປັນການກົງກັນຂ້າມກັບການເກີດ ຫຼື ການຈະເລີນພັນ ເພາະແມ່ຍິງຄົນໜຶ່ງສາມາດ ແລະ ມີໂອກາດໃຫ້ກຳເນີດເດັກໄດ້ຫຼາຍກວ່າ 1 ຄັ້ງ.

ການຕາຍເປັນເລື່ອງຂ້ອນຂ້າງຈະສັບສົນເພາະການຕາຍແບ່ງອອກເປັນຫຼາຍລະຍະ ຄື ການຕາຍກ່ອນ ຫຼື ຕາຍໃນລະຍະຄອດ ຫຼື ໃນລະຍະຄອດທຳອິດ, ຖ້າເດັກຕາຍກ່ອນອາຍຸໄດ້ 4 ອາທິດ ຫຼື 1 ເດືອນ ແມ່ນການຕາຍຂອງເດັກເກີດໃໝ່ (Neonatal Death). ຖ້າການຕາຍມີຂຶ້ນໃນລະຫວ່າງ 52 ອາທິດ ຫຼື 1 ປີນັ້ນ ແມ່ນການຕາຍຂອງເດັກຫຼັງເກີດໃໝ່ (Post Neonatal Death). ນອກຈາກນັ້ນ ຍັງມີການຕາຍຂອງເດັກໃນທ້ອງ (Fetal Death) ແລະ ອື່ນໆອີກ ເຊັ່ນ ການຕາຍຂອງເດັກອາຍຸຕໍ່າກວ່າ 5 ປີ, ການຕາຍຂອງແມ່ຍິງໃນໄວຈະເລີນພັນອາຍຸແຕ່ 15-49 ປີ. ເວົ້າລວມ, ການຕາຍມີ 2

ແບບ ຄື ການຕາຍຍ້ອນໝົດອາຍຸສັງຂານ ແລະ ການຕາຍແບບກະທັນຫັນ (ການເກີດອຸບັດຕິເຫດ, ພະຍາດໂລຄາ...).

ອັດຕາການຕາຍດິບ (Crude Death Rate (CDR)) ຂອງປະຊາກອນໂລກປັດຈຸບັນແມ່ນ 9/1000, ໃນນັ້ນຢູ່ບັນດາປະເທດກຳລັງພັດທະນາມີອັດຕາການຕາຍສະເລ່ຍສູງເຖິງ 10-15/1000 ໃນນີ້ອັດຕາການຕາຍຂອງເດັກນ້ອຍແມ່ນສູງກວ່າໝູ່ ຄື ສະເລ່ຍທົ່ວໂລກອັດຕາການຕາຍຂອງເດັກທີ່ມີອາຍຸຕໍ່າກວ່າ 1 ປີ ຈະສູງເຖິງ 63/1000, ແຕ່ປະເທດທີ່ພັດທະນາແລ້ວມີພຽງແຕ່ 12/1000, ສ່ວນປະເທດກຳລັງພັດທະນາສູງເຖິງ 70/1000; ປະເທດທີ່ດ້ອຍພັດທະນາກໍຈະສູງເຖິງ 111/1000. ສະເພາະຢູ່ລາວປັດຈຸບັນແມ່ນ 9/1000.

1. ປັດໄຈທີ່ມີຜົນສະທ້ອນຕໍ່ການຕາຍຂອງປະຊາກອນລາວ

ການຕາຍຂອງປະຊາກອນລາວເກີດຈາກຫຼາຍປັດໄຈ ຄື:

- ເກີດຈາກການໝົດອາຍຸສັງຂານ.
- ເກີດຈາກຜົນສະທ້ອນຍ້ອນຫຼັງຂອງໄພສິງຄາມຮຸກຮານໃນເມື່ອກ່ອນ.
- ເກີດຈາກໄພທຳມະຊາດ ເຊັ່ນ ນໍ້າຖ້ວມ, ໄພແຫ້ງແລ້ງ, ລົມພາຍຸ... (ມີໜ້ອຍ)
- ເກີດຈາກພະຍາດຕ່າງໆທີ່ຮ້າຍແຮງ ເຊັ່ນ ໂລກອະຫິວາ, ມາເລເຣຍ, ເອດສ໌, ວັນນະໂລກ...
- ເກີດຈາກອຸປະຕິເຫດຕາມທ້ອງຖະໜົນຕ່າງໆຍ້ອນການລ່ວງລະເມີດກົດຈາລະຈອນ...
- ເກີດຈາກທາງອ້ອມ ເຊັ່ນ ດື່ມເຫຼົ້າຫຼາຍ, ສູບຢາຫຼາຍ, ເສບຢາເສບຕິດປະເພດຕ່າງໆ.

2. ສະພາບການຕາຍຢູ່ລາວ

ສະພາບການຕາຍຂອງປະຊາກອນລາວໃນປັດຈຸບັນ ໄດ້ຫຼຸດຜ່ອນລົງຢ່າງເຫັນໄດ້ແຈ້ງທຽບກັບສະໄໝກ່ອນ, ພິເສດແມ່ນພາຍຫຼັງທີ່ປະເທດຊາດໄດ້ຮັບການປົດປ່ອຍ. ອັດຕາການຕາຍດິບ (CDR) ໃນຊຸມປີ 1960-1970 ແມ່ນຢູ່ໃນລະດັບສູງເຖິງ 23/1000. ແຕ່ມາເຖິງຊຸມປີ1980 ອັດຕາການຕາຍຂອງປະຊາກອນລາວໄດ້ຫຼຸດລົງມາເປັນ 17/1000 (ລະດັບປານກາງ), 15/1000 ໃນປີ 2000 ແລະ ໃນປັດຈຸບັນໄດ້ຫຼຸດລົງເປັນ 9/1000.

ຕາຕະລາງ 5 : ອັດຕາການຕາຍດິບຂອງປະຊາກອນລາວ ໃນຊຸມປີ 1970 ຫາ 2012

ປີ	ຈຳນວນພົນລາວ (ຄົນ)	ອັດຕາການຕາຍດິບ (CDR=Crude Death Rate) (ສ່ວນພັນ)
1970	3 000 000	23,0
1985	3 584 803	17,1
1990	4 170 000	15,0
1995	4 581 258	15,1
2000	5 200 000	15,0
2003	5 400 000	14,0
2012	6 385 057	9,0

(ຂໍ້ມູນຈາກສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດ ແລະ ຫໍສະໝຸດແຫ່ງຊາດ)

ສະພາບການຕາຍຂອງປະຊາກອນລາວໄດ້ສະແດງອອກດັ່ງນີ້ :

ກ. ອັດຕາການຕາຍດິບຂອງປະຊາກອນລາວແມ່ນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນຕາມແຕ່ລະແຂວງ ຄື:

- ບັນດາແຂວງຢູ່ເຂດພູ ແລະ ພູພຽງລວມມີເຖິງ 11 ແຂວງທີ່ມີອັດຕາການຕາຍດິບຂອງປະຊາກອນສູງ ເຊັ່ນ ແຂວງເຊກອງ (20/1000), ຫຼວງນໍ້າທາ (17/1000), ອຸດົມໄຊ ແລະ ອັດຕະປື (15/1000)... (ເບິ່ງຕາຕາລາງທີ 7). ປະຊາກອນໃນເຂດນີ້ມີລະດັບການສຶກສາຕໍ່າ ແລະ ການເບິ່ງແຍງສຸຂະພາບຂອງແມ່ ແລະ ເດັກ ກໍຍັງບໍ່ທັນຖືກຕ້ອງຕາມຫຼັກສຸຂະອາໄມດີເທົ່າທີ່ຄວນ. ເຂົາເຈົ້າດຳລົງຊີວິດດ້ວຍການເຮັດວຽກງານກະສິກຳແບບທຳມະຊາດເປັນຕົ້ນຕໍ. ຢູ່ບາງແຂວງກໍເຮັດນາ, ສວນ, ລ້ຽງສັດ, ເຮັດຫັດຖະກຳ ແລະ ຄ້າຂາຍຍ່ອຍ.

- ບັນດາແຂວງຢູ່ເຂດທົ່ງພຽງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນມີອັດຕາການຕາຍດິບຕໍ່າ ເຊັ່ນ ກຳແພງນະຄອນວຽງຈັນ (4/1000), ແຂວງວຽງຈັນ (7/1000), ຈຳປາສັກ (9/1000)... (ເບິ່ງຕາຕາລາງທີ 7) ປະຊາກອນຢູ່ໃນເຂດນີ້ມີລະດັບການສຶກສາສູງກວ່າ, ສຸຂະພາບຂອງແມ່ ແລະ ເດັກໄດ້ຮັບການເບິ່ງແຍງດີກວ່າ. ເຂົາເຈົ້າດຳລົງຊີວິດດ້ວຍການເຮັດວຽກງານກະສິກຳແບບທັນສະໄໝກວ່າ, ເຮັດວຽກງານອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການຄ້າຂາຍຂະໜາດໃຫຍ່ກວ່າ...

ຂ. ອັດຕາການຕາຍຂອງປະຊາກອນລາວ ຍັງມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນຕາມແຕ່ລະກຸ່ມອາຍຸ. ຈຳນວນຄົນຕາຍຫຼາຍແມ່ນຢູ່ໃນກຸ່ມອາຍຸຕໍ່າກວ່າ 1 ປີ (22/1000) ແລະ ສູງທີ່ສຸດແມ່ນຢູ່ໃນກຸ່ມອາຍຸ 1-4 ປີ (26/1000) ຊຶ່ງພິເສດແມ່ນເພດຊາຍ. ຫຼັງຈາກນັ້ນລະດັບການຕາຍໄດ້ຫຼຸດຜ່ອນລົງຢ່າງວ່ອງໄວຢູ່ໃນກຸ່ມອາຍຸ 5-9 ປີ (8,5/1000), ຢູ່ໃນກຸ່ມອາຍຸ 10-14 (3,6/1000), 15-19 (3,1/1000) ແລະ ສືບຕໍ່ຫຼຸດຜ່ອນລົງໃນກຸ່ມອາຍຸ 20-24 ເຖິງ 45-49 (2/1000) ແລະ ເມື່ອຮອດອາຍຸ 60 ປີຂຶ້ນໄປລະດັບການຕາຍໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນເລື້ອຍໆ.

ຕາຕາລາງ 6 : ອັດຕາການຕາຍດິບຂອງປະຊາກອນລາວ ໃນແຕ່ລະກຸ່ມອາຍຸ

ກຸ່ມອາຍຸ	ອັດຕາການຕາຍດິບ (CDR= Crude Death Rate)	ໝາຍເຫດ
0	22,0	
1 - 4	26,2	
5 - 9	8,5	
10 - 14	3,6	
15 - 19	3,1	
20 - 24	2,2	
25 - 29	2,2	
30 - 34	1,9	
35 - 39	2,4	
40 - 44	2,1	
45 - 49	2,6	
50 - 54	2,9	

55 - 59	2,9	
60 - 64	3,7	
65+	13,6	
ບໍ່ບອກ	0,1	
ທົ່ວປະເທດ	9,0	

(ຂໍ້ມູນຈາກການສຳຫຼວດປະຊາກອນປີ ຄ.ສ 2005, 2012 ຈາກສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດ)

ຄ. ບັນຫາທີ່ຄວນເອົາໃຈໃສ່ທີ່ສຸດກ່ຽວກັບສະພາບການຕາຍຂອງປະຊາກອນລາວ ແມ່ນອັດຕາການຕາຍຂອງເດັກນ້ອຍ (104/1000). ແຂວງທີ່ມີອັດຕາການຕາຍຂອງເດັກນ້ອຍສູງທີ່ສຸດແມ່ນແຂວງບໍລິຄຳໄຊ (136/1000), ໄຊຍະບູລີ (134/1000) ແລະ ຫຼວງພະບາງ (132/1000). ແຂວງທີ່ມີອັດຕາການຕາຍຂອງເດັກນ້ອຍຕໍ່າສຸດແມ່ນກຳແພງນະຄອນວຽງຈັນ. ຍ້ອນອັດຕາການຕາຍຂອງເດັກນ້ອຍສູງຄືດັ່ງກ່າວມານີ້ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ອາຍຸຍືນປານກາງຂອງປະຊາກອນລາວຍັງຕໍ່າ ຄື ຍິງ 63 ປີ ແລະ ຊາຍ 59 ປີ.

ຕາຕະລາງ 7 : ອັດຕາການຕາຍຂອງເດັກນ້ອຍ ແລະ ອາຍຸຍືນປານກາງຂອງແຕ່ລະແຂວງ

ລ/ດ	ຊື່ແຂວງ	ອັດຕາການຕາຍດິບ ຕໍ່ 1000 ຄົນ (CDR)	ອັດຕາການຕາຍຂອງເດັກ ຕໍ່ 1000 ຄົນ (IMR)	ອາຍຸຍືນປານກາງ (ປີ)	
				ຊາຍ	ຍິງ
1	ກ.ພ ວຽງຈັນ	3,9	72	68	71
2	ຜົ້ງສາລີ	13,6	94	60	63
3	ຫຼວງນ້ຳທາ	17,5	119	56	59
4	ອຸດົມໄຊ	15,7	88	58	60
5	ບໍ່ແກ້ວ	13,9	82	63	66
6	ຫຼວງພະບາງ	12,9	132	59	62
7	ຫົວພັນ	9,0	125	60	63
8	ໄຊຍະບູລີ	8,7	134	63	66
9	ຊຽງຂວາງ	9,8	121	60	63
10	ວຽງຈັນ	7,1	102	65	68
11	ບໍລິຄຳໄຊ	8,8	136	63	66
12	ຄຳມ່ວນ	10,6	83	56	59
13	ສະຫວັນນະເຂດ	11,7	80	60	63
14	ສາລະວັນ	13,6	86	56	59
15	ເຊກອງ	20,5	96	54	56
16	ຈຳປາສັກ	9,5	91	60	63
17	ອັດຕະປື	15,9	93	55	58
	ທົ່ວປະເທດ	9,0	104	59	63

(ຂໍ້ມູນຈາກການສຳຫຼວດປະຊາກອນປີ ຄ.ສ 2005, ສະຖິຕິ 2012 ຈາກສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດ)

III. ການຍ້າຍຖິ່ນ

ການຍ້າຍຖິ່ນແມ່ນແຕກຕ່າງກັບການເກີດ ແລະ ການຕາຍ. ການເກີດ ແລະ ການຕາຍເປັນ ເຫດການກ່ຽວກັບຊີວິດທີ່ມີແບບແຜນຕາຍຕົວພາຍໃຕ້ຂະບວນການທາງຊີວະພາບ. ສ່ວນການຍ້າຍ ຖິ່ນບໍ່ໄດ້ກ່ຽວຂ້ອງກັບຂະບວນການຊີວະພາບ ແລະ ຄວາມເປັນຄວາມຕາຍຂອງຄົນໂດຍກົງ, ແຕ່ ແມ່ນການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງປະຊາກອນຈາກທ້ອງຖິ່ນໜຶ່ງໄປສູ່ອີກທ້ອງຖິ່ນໜຶ່ງ ຫຼື ຈາກປະເທດໜຶ່ງ ໄປສູ່ອີກປະເທດໜຶ່ງ. ຄວາມແຕກຕ່າງອີກອັນໜຶ່ງ ຄື ການເກີດ ແລະ ການຕາຍເກີດຂຶ້ນພຽງແຫ່ງ ໃດແຫ່ງໜຶ່ງ, ແຕ່ການຍ້າຍຖິ່ນແຕ່ລະເທື່ອຈະກ່ຽວຂ້ອງກັບ 2 ສະຖານທີ່ ຄື ທ້ອງຖິ່ນຕົ້ນທາງ ແລະ ທ້ອງຖິ່ນປາຍທາງ. ໃນການຍ້າຍຖິ່ນແຕ່ລະຄັ້ງນັ້ນທ້ອງຖິ່ນຕົ້ນທາງຈະສູນເສຍສະມາຊິກ ໃນຂະນະ ທີ່ທ້ອງຖິ່ນປາຍທາງຈະໄດ້ຮັບສະມາຊິກໃໝ່.

1. ປັດໄຈທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ການຍ້າຍຖິ່ນ

ຕາມປົກກະຕິແລ້ວ, ຄົນລາວຈະມີຄວາມຜູກພັນກັບພໍ່ແມ່ຍາດຕິພັນນ້ອງ, ສັງຄົມ ແລະ ສະ ພາບແວດລ້ອມທີ່ຕົນເອງອາໄສຢູ່. ດັ່ງນັ້ນ, ເມື່ອພໍ່ໃຈກັບສະພາບຕ່າງໆໃນທ້ອງຖິ່ນດິນນາຂອງຕົນ ເອງແລ້ວເຂົາເຈົ້າຈະບໍ່ມັກຄິດ ຫຼື ບໍ່ຕ້ອງການທີ່ຈະປະລະຖິ່ນຖານຄອບຄົວ ແລະ ຍາດຕິພັນນ້ອງໄປຢູ່ ບ່ອນອື່ນ. ແຕ່ກໍຍັງມີບາງຄັ້ງຄາວທີ່ໂຄງປະກອບທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ, ການເມືອງ ແລະ ສະພາວະອື່ນໆມີການປ່ຽນແປງໃນລະດັບທີ່ຕົນເອງບໍ່ພໍໃຈແລ້ວ ຈຳເປັນຕ້ອງມີການຍ້າຍຖິ່ນໄປອາ ໄສຢູ່ບ່ອນອື່ນທີ່ຄາດວ່າຊີວິດການເປັນຢູ່ຈະດີຂຶ້ນ.

ການຍ້າຍຖິ່ນສ່ວນຫຼາຍແມ່ນການຍ້າຍອອກຈາກທ້ອງຖິ່ນ ທີ່ສະພາບເສດຖະກິດ ແລະ ສັງ ຄົມມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກສັບສົນ (ຈາກເຂດທຸລະກິດດານ, ເຂດຫ່າງໄກສອກຫຼີກ, ເຂດພູສູງ...) ເຂົ້າ ໄປຢູ່ທ້ອງຖິ່ນທີ່ມີສະພາວະທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມດີກວ່າເກົ່າ (ຕົວເມືອງ ຫຼື ນະຄອນ ຫຼວງ) ຍ້ອນມີການສົມທຽບສະພາບຊີວິດການເປັນຢູ່ລະຫວ່າງທ້ອງຖິ່ນເດີມກັບທ້ອງຖິ່ນອື່ນທີ່ຕົນຈະ ຍ້າຍເຂົ້າໄປຢູ່ ແລະ ຄາດວ່າເມື່ອຍ້າຍຖິ່ນແລ້ວ ຊີວິດການເປັນຢູ່ຈະດີຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ. ກ່ອນຈະຕັດ ສິນໃຈຍ້າຍຖິ່ນຕ້ອງໄດ້ຄິດໄລ່ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍໃນການເດີນທາງ ແລະ ຄ່າໃຊ້ຈ່າຍອື່ນໆກັບຜົນປະໂຫຍດ ທີ່ຄາດວ່າຈະໄດ້ຮັບ ຊຶ່ງຖ້າເຫັນວ່າກຸ່ມຄ່າກໍຈະຕົກລົງຍ້າຍ. ກົງກັນຂ້າມ, ຫາກປຽບທຽບທັງສອງ ຢ່າງບໍ່ກຸ່ມຄ່າແລ້ວກໍຈະບໍ່ມີການຍ້າຍອອກຈາກບ້ານເກີດເມືອງນອນຂອງຕົນເອງ. ເມື່ອສັງລວມເບິ່ງ ແລ້ວເຫັນວ່າ ປັດໄຈທີ່ມີຜົນກະທົບຕໍ່ການຍ້າຍຖິ່ນປະກອບມີ 2 ປັດໄຈ ຄື :

- ປັດໄຈພາຍນອກ ເຊັ່ນ ປັດໄຈທາງດ້ານເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ, ການເມືອງ ແລະ ອື່ນໆ ທີ່ສົ່ງ ຜົນຕໍ່ການຍ້າຍຖິ່ນໃນທາງບວກ ແລະ ທາງລົບ, ທັງຊຸກດັນ ແລະ ຕ້ານການຍ້າຍຖິ່ນອອກຈາກທ້ອງ ຖິ່ນໃດທ້ອງຖິ່ນໜຶ່ງ ແລະ ທັງດຶງດູດ ແລະ ຕ້ານການຍ້າຍຖິ່ນເຂົ້າສູ່ທ້ອງຖິ່ນນັ້ນ.
- ປັດໄຈພາຍໃນ ຊຶ່ງໄດ້ແກ່ຈຳນວນປະຊາກອນ, ອົງປະກອບປະຊາກອນ, ການແຈກຢາຍ ປະຊາກອນຕາມທ້ອງຖິ່ນ, ພາວະການຕາຍ ແລະ ການຈະເລີນພັນເຫຼົ່ານີ້ເປັນຕົ້ນ ທີ່ເຮັດໃຫ້ປະຊາ ກອນເກີດມີການຍ້າຍຖິ່ນຖານໄດ້.

2. ສະພາບການຍ້າຍຖິ່ນຂອງປະຊາກອນລາວ

ໃນສະໄໝກ່ອນກໍ່ຕີໃນປັດຈຸບັນ, ສະພາບການຍ້າຍຖິ່ນຂອງປະຊາກອນລາວແມ່ນມີຄວາມສັບສົນສົມຄວນ ແລະ ບັນດາເອກະສານທີ່ຈະຢັ້ງຢືນຢ່າງຊັດເຈນນັ້ນຍັງມີໜ້ອຍ. ກະແສການເຄື່ອນຍ້າຍໃນລະຍະຜ່ານມາຕົ້ນຕໍແມ່ນການເຄື່ອນຍ້າຍຈາກພູສູງລົງສູ່ທົ່ງພຽງ ແລະ ຈາກຊົນນະບົດເຂົ້າສູ່ຕົວເມືອງໃຫຍ່.

ສຳລັບການເຄື່ອນຍ້າຍອອກໄປຕ່າງປະເທດນັ້ນມີຄື ພາຍຫຼັງທີ່ປະເທດຊາດໄດ້ຮັບການປົດປ່ອຍ (1975) ໄດ້ມີປະຊາກອນຈຳນວນໜຶ່ງອົບພະຍົບໄປຢູ່ຕ່າງປະເທດເຊັ່ນ ໄທ, ຝະລັ່ງ, ອະເມລິກາ, ອົດສະຕຣາລີ, ການາດາ... ຕາມຂໍ້ມູນຂອງຄະນະກຳມະການແຜນການແຫ່ງລັດປີ 1986 ໄດ້ໃຫ້ຮູ້ວ່າ ຈຳນວນຄົນລາວທີ່ອົບພະຍົບໄປຢູ່ຕ່າງປະເທດມີຢູ່ທັງໝົດປະມານ 30 360 ຄົນ. ແຕ່ມາຮອດປັດຈຸບັນນີ້ຈຳນວນຄົນທີ່ໄປຢູ່ຕ່າງປະເທດນັ້ນໄດ້ມີຈຳນວນຫຼາຍກໍໄດ້ກັບຄືນສູ່ບ້ານເກີດເມືອງນອນຂອງຕົນເອງ. ຕາມຂໍ້ມູນຂອງສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດໄດ້ໃຫ້ຮູ້ວ່າແຕ່ປີ 1980-1995 ໄດ້ມີຄົນລາວກັບຄືນສູ່ປະເທດແລ້ວປະມານ 26 370 ຄົນ.

ເພື່ອປະຕິບັດນະໂຍບາຍການຈັດແບ່ງປະຊາກອນ ໃຫ້ເໝາະສົມກັບເງື່ອນໄຂຊັບພະຍາກອນ ແລະ ການປົກປັກຮັກສາສະພາບແວດລ້ອມນັ້ນ ລັດຖະບານໄດ້ອອກມະຕິຕົກລົງສະບັບໜຶ່ງໃນເດືອນກຸມພາ ປີ 1986 ເພື່ອຢຸດຕິການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ແລະ ກໍໄດ້ຍົກຍ້າຍປະຊາກອນຈຳນວນໜຶ່ງເພື່ອຈັດສັນທີ່ຢູ່ອາໄສໃຫ້ປົກກະຕິຖາວອນ. ພ້ອມດຽວກັນນີ້ລັດຖະບານກໍໄດ້ບຸກເບີກ ແລະ ຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ການຜະຫຼິດ (ອຸດສາຫະກຳ, ກະສິກຳ), ເສັ້ນທາງ... ນັບທັງການຂະຫຍາຍຕົວເມືອງຕ່າງໆ ຈຶ່ງສາມາດເຮັດໃຫ້ຈຳນວນພົນມີການເຄື່ອນຍ້າຍອອກໄປອາໄສຢູ່ຕາມຫົວໜ່ວຍເສດຖະກິດ ແລະ ຕາມຕົວເມືອງໃໝ່ດັ່ງກ່າວນັ້ນ.

IV. ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນລາວ

ປະເທດລາວແມ່ນໜຶ່ງໃນບັນດາປະເທດ ທີ່ອັດຕາສ່ວນຂອງການເພີ່ມປະຊາກອນຂ້ອນຂ້າງສູງ ຊຶ່ງສະແດງອອກໃນຜົນຂອງການສຳຫຼວດປະຊາກອນສາມຄັ້ງຜ່ານມາ(1985, 1995 ແລະ 2005) ແລະ ຈາກຕົວເລກການປະມານໃນປີ 2012. ໃນປັດຈຸບັນນີ້, ລະດັບການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນແມ່ນ 21/1000. ການທີ່ອັດຕາການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນແບບທຳມະຊາດຢູ່ໃນລະດັບສູງເຊັ່ນນີ້ ຕົ້ນຕໍແມ່ນຍ້ອນອັດຕາການເກີດສູງ ແຕ່ພ້ອມດຽວກັນນີ້ອັດຕາການຕາຍພັດຫຼຸດລົງໄວນັ້ນເອງ.

ຖ້າຈັງຫວະການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະກອນຫາກຍັງສືບຕໍ່ປົກກະຕິຄືດັ່ງກ່າວມານີ້ ຮອດປີ 2015 ປະຊາກອນລາວຈະມີເຖິງ 7 500 000 ຄົນ ແລະ ຮອດປີ 2020 ອາດຈະມີເຖິງ 8 700 000 ຄົນ.

ຕາຕູລາງ 8 : ການເພີ່ມປະຊາກອນລາວແບບທຳມະຊາດ

ປີ	ອັດຕາການເກີດ (%)	ອັດຕາການຕາຍ(%)	ເພີ່ມແບບທຳມະຊາດ (%)	ໝາຍເຫດ
1970	47,0	23,0	24	
1980	46,0	20,0	26	
1985	46,1	17,1	29	

1990	43,3	15,0	28
1995	41,3	15,1	26
2000	40,0	15,0	25
2005	34,7	9,8	24
2012	30,2	8,5	23

(ຂໍ້ມູນຈາກການສຳຫຼວດປະຊາກອນປີ ຄ.ສ 1995, 2005, ສະຖິຕິ 2012 ຈາກສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດແລະຫໍສະໝຸດແຫ່ງຊາດ)

V. ໂຄງປະກອບສ້າງຂອງປະຊາກອນລາວ

1. ໂຄງປະກອບສ້າງທາງອາຍຸ

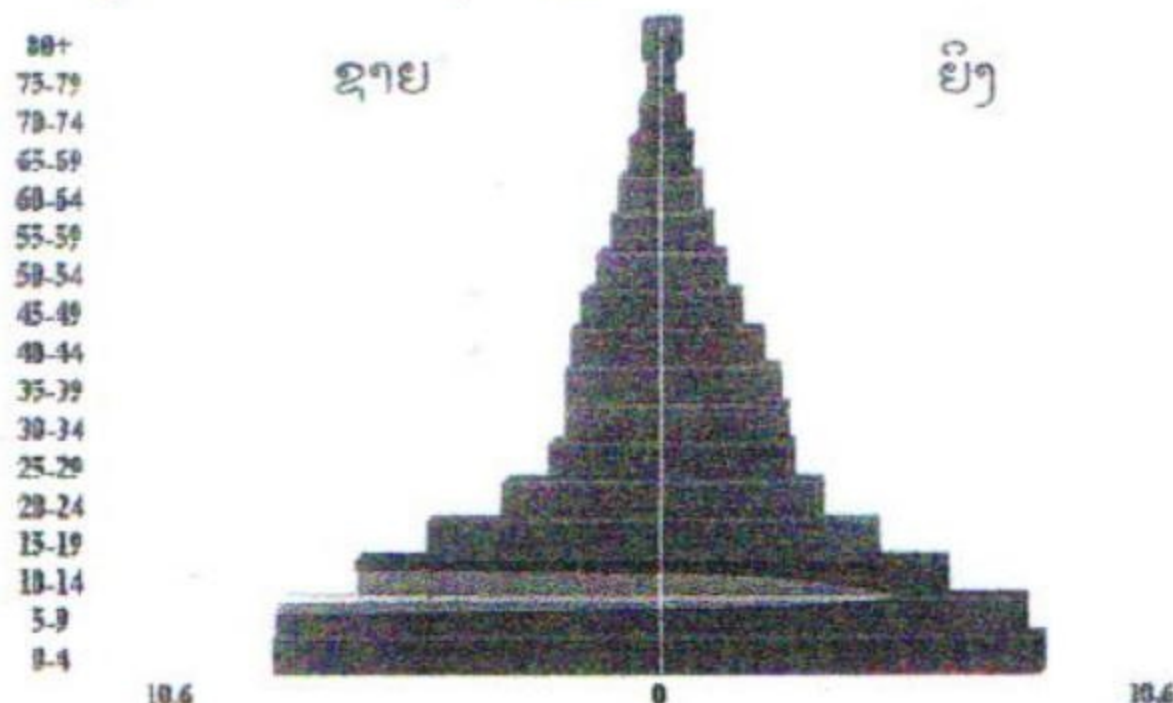
ແຕ່ກ່ອນກໍລິປັດຈຸບັນ, ໂຄງປະກອບສ້າງດ້ານອາຍຸຂອງປະຊາກອນລາວແມ່ນປະຊາກອນໜຸ່ມ ຊຶ່ງກວມເອົາອັດຕາສ່ວນຫຼາຍ, ຕໍ່ກັບບັນຫາດັ່ງກ່າວນີ້ ອາດສາມາດສົມທຽບກັບບາງຕົວເລກຂອງປີ 1970, 1985 ແລະ 1995, ພວກເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າ ປີ 1970 ຈຳນວນປະຊາກອນໃນກຸ່ມອາຍຸ 0-4 ປີ ໄດ້ກວມເອົາ 47,6%, ໃນກຸ່ມອາຍຸແຮງງານ 15-59 ປີ ກວມເອົາ 43,8% ແລະ ໃນກຸ່ມອາຍຸສູງກ່ວາ 60 ປີ ມີພຽງແຕ່ 8,6%. ພໍກ້າວເຂົ້າຫາປີ 1985, ອັດຕາສ່ວນດັ່ງກ່າວໄດ້ມີການປ່ຽນແປງ ເຊັ່ນ ອັດຕາສ່ວນໃນກຸ່ມອາຍຸ 0-4 ປີ ຫຼຸດລົງຍັງ 44,3%, ໃນກຸ່ມອອກແຮງງານ 15-59 ປີ ພັດເພີ່ມຂຶ້ນເປັນ 49,4% ແລະ ກຸ່ມອາຍຸສູງກ່ວາ 60 ປີຫຼຸດລົງຍັງ 6,3%. ເຫດຜົນຕົ້ນຕໍຂອງບັນຫາດັ່ງກ່າວນີ້ແມ່ນຍ້ອນຜົນສະທ້ອນຍ້ອນຫຼັງຈາກສົງຄາມ, ເສດຖະກິດ, ການເມືອງ...

ຕາຕລາງທີ 9 : ຈຳນວນປະຊາກອນລາວແບ່ງຕາມກຸ່ມອາຍຸຂອງບາງປີ

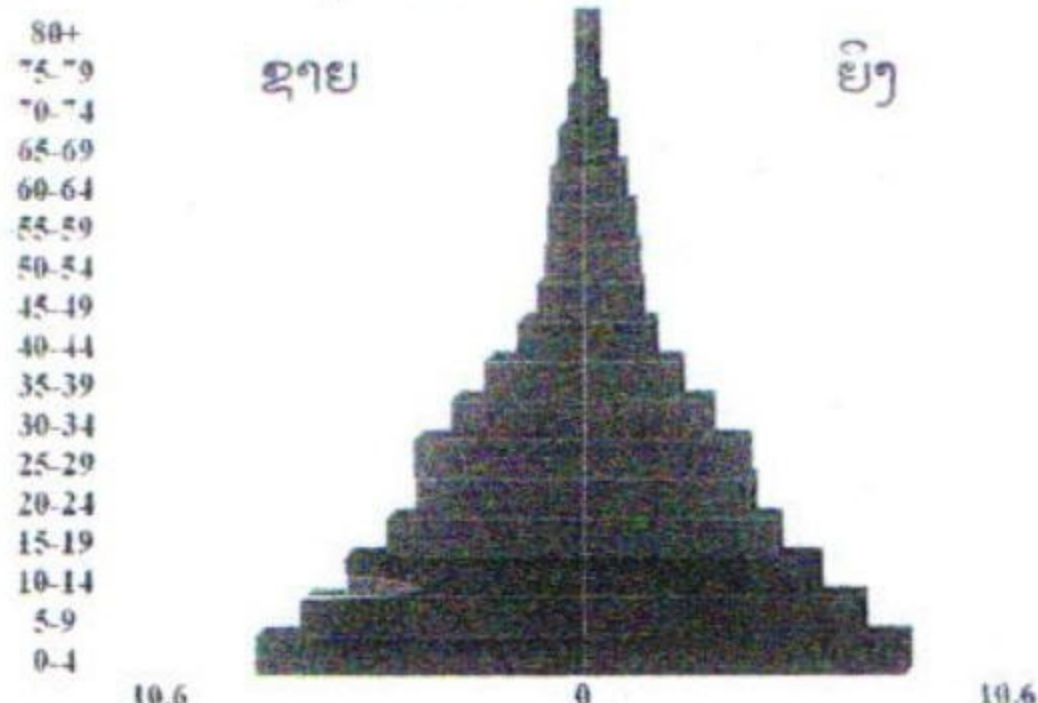
ກຸ່ມອາຍຸ (ປີ)	1970	1985	1990	1995	2005
0 - 14	53	50	44	44	39
15 - 59	41	45	51	52	57
>60	6	5	5	4	4

ອີງຕາມຕາຕລາງຂ້າງເທິງນີ້, ພວກເຮົາສາມາດເຫັນໄດ້ວ່າໂຄງສ້າງຂອງປະຊາກອນ ແຕ່ປີ 1970 ເຖິງ 2005 ມີການປ່ຽນແປງໜ້ອຍ, ແຕ່ວ່າຈຳນວນປະຊາກອນຂອງປະເທດພັດມີການເພີ່ມຂຶ້ນລຽນຕິດ ຊຶ່ງສະແດງອອກຮູບທາດອາຍຸລຸ່ມນີ້.

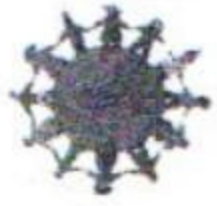
ຮູບ 2 : ທາດອາຍຸຂອງປະຊາກອນລາວ ປີ 2010

ຮູບ 3: ທາດອາຍຸຂອງປະຊາກອນລາວ ປີ 2020

ໃນສະພາບທີ່ລາວມີພື້ນຖານເສດຖະກິດຍັງບໍ່ທັນຂະຫຍາຍຕົວ, ລັດຖະບານຄວນມີທິດນຳທີ່ເໝາະສົມ ເພື່ອຄວບຄຸມຈຳນວນປະຊາກອນໃຫ້ແທດເໝາະກັບການຂະຫຍາຍຕົວຂອງເສດຖະກິດໃນປັດຈຸບັນ ແລະ ອະນາຄົດ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນສ້າງເງື່ອນໄຂໃຫ້ແກ່ກຸ່ມຄົນທີ່ຢູ່ໃນໄວອອກ

ແຮງງານໃຫ້ມີວຽກເຮັດງານທຳ ຊຶ່ງຖ້າບໍ່ດັ່ງນັ້ນຈະພາໃຫ້ເກີດມີບັນຫາຕ່າງໆດ້ານປະຊາກອນຕາມ
 ມາ ຕົວຢ່າງເຊັ່ນ ອັດຕາການອົງອາໄສ (ການເອື້ອຍອົງ) ຂອງໄວເດັກ ແລະ ຜູ້ເຖົ້າແມ່ນຈະສູງ ເຊັ່ນ
 ໃນປີ 1995 ອັດຕາການອົງອາໄສແມ່ນ 99/100 ໝາຍຄວາມວ່າເດັກນ້ອຍ 99 ຄົນໄດ້ອາໄສກິນນຳ
 ຜູ້ອອກແຮງງານ 100 ຄົນ ຫຼື ຜູ້ອອກແຮງງານ 100 ຄົນຕ້ອງໄດ້ຮັບພາລະລ້ຽງດູເດັກ (0-14ປີ) ຈຳ
 ນວນ 99 ຄົນ. ຖ້າວ່າຄິດໄລ່ຜູ້ເຖົ້າໃສ່ນຳ (0-14 ປີ + 60+ ປີ) ອັດຕາດັ່ງກ່າວຈະສູງເຖິງ 102/100
 ໝາຍຄວາມວ່າຜູ້ອອກແຮງງານ 100 ຄົນຈະຕ້ອງຮັບພາລະລ້ຽງດູເດັກນ້ອຍ ແລະ ຜູ້ເຖົ້າ 102 ຄົນ.

ອັດຕາການອົງອາໄສນີ້ຈະມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນຕາມແຕ່ລະແຂວງ, ໝາຍຄວາມວ່າແຂວງ
 ໃດມີອັດຕາການອົງອາໄສສູງ ກໍຈະເຮັດໃຫ້ລະດັບຄ່າຄອງຊີບສູງກວ່າແຂວງທີ່ມີອັດຕາການອົງອາ
 ໄສຕໍ່າ ຊຶ່ງນີ້ແມ່ນບັນຫາທີ່ຄວນເອົາໃສ່ແກ້ໄຂຢູ່ໃນຂອດນະໂຍບາຍປະຊາກອນຂອງແຕ່ລະແຂວງ.

2. ໂຄງປະກອບສ້າງທາງເພດ

ໂຄງປະກອບສ້າງທາງເພດຂອງປະຊາກອນລາວ ແມ່ນອັດຕາສ່ວນເພດຍິງຫຼາຍກວ່າເພດ
 ຊາຍປະມານ 2%. ນັບແຕ່ປີ 1985 ເຖິງປັດຈຸບັນ ຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງສອງເພດນີ້ເກືອບບໍ່ມີ
 ການປ່ຽນແປງ ຄື ຈຳນວນເພດຊາຍແມ່ນ 49% ແລະ ຈຳນວນເພດຍິງ 51%, ໂຄງປະກອບນີ້ຄ້າຍຄື
 ກັບໂຄງປະກອບສ້າງທາງເພດຂອງບັນດາປະເທດໃນຂົງເຂດອາຊີຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້ທົ່ວໄປ.

ໂຄງປະກອບສ້າງທາງເພດນີ້ ຍັງມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງເມືອງ ແລະ ຊົນນະບົດ. ພິ
 ເສດ, ຢູ່ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນຈຳນວນເພດຊາຍພັດຫຼາຍກວ່າເພດຍິງຊຶ່ງກົງກັນຂ້າມກັບທ່າອ່ຽງລວມ
 ຂອງປະເທດ ເຊັ່ນ ໃນປີ 1985 ມີຜູ້ຊາຍ 105 ຄົນຕໍ່ກັບແມ່ຍິງ 100 ຄົນ (ຊາຍ105/ຍິງ100) ມາຮອດ
 ປັດຈຸບັນ, ອັດຕາດັ່ງກ່າວໄດ້ຫຼຸດລົງເປັນຊາຍ 102 ຄົນ/ຍິງ100 ຄົນ. ປາກົດການນີ້ຍັງມີຢູ່ແຂວງວຽງ
 ຈັນ ຄື ມີຊາຍ 101 ຄົນຕໍ່ຍິງ 100 ຄົນ. ສາເຫດຂອງປາກົດການນີ້ແມ່ນຍ້ອນການເຄື່ອນຍ້າຍຂອງ
 ປະຊາກອນຈາກຊົນນະບົດເຂົ້າມາອາໄສຢູ່ຕົວເມືອງ ຊຶ່ງໃນນັ້ນຈຳນວນຫຼາຍແມ່ນເພດຊາຍທີ່ມາ
 ຈາກແຂວງຕ່າງໆເພື່ອຊອກວຽກເຮັດງານທຳ ແລະ ການສຶກສາຮຳຮຽນ.

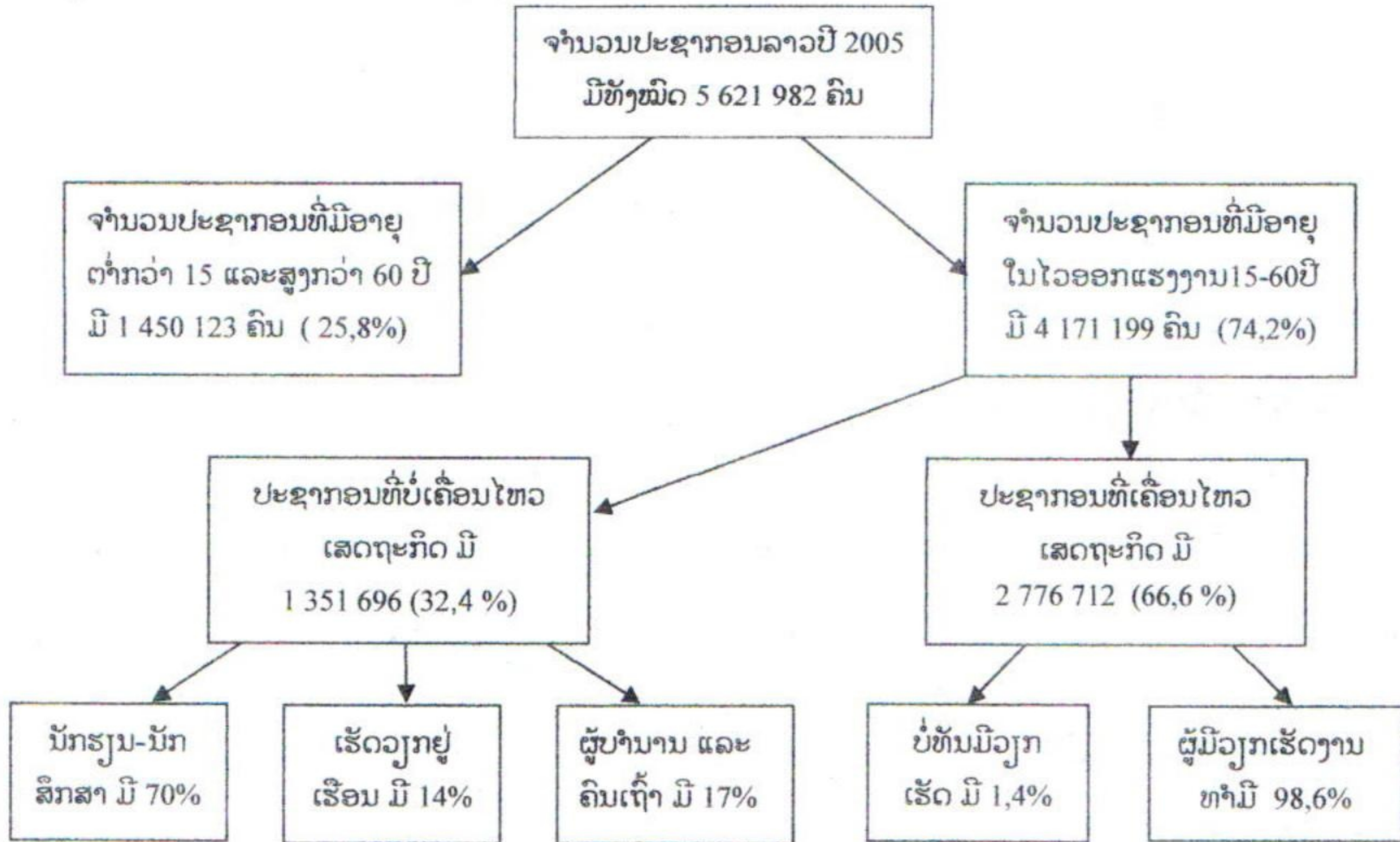
3. ໂຄງປະກອບສ້າງແຮງງານ ແລະ ການນຳໃຊ້ແຮງງານ

ຕາມການສຳຫຼວດປະຊາກອນເມື່ອປີ 2005, ຈຳນວນປະຊາກອນລາວມີທັງໝົດ 5 621 982
 ຄົນ, ໃນນີ້ຈຳນວນປະຊາກອນທີ່ມີອາຍຸແຕ່ 15-60 ປີມີ 4 171 199 ຄົນ ຊຶ່ງເທົ່າກັບ 74,2% ແລະ
 ຈຳນວນປະຊາກອນທີ່ມີອາຍຸຕໍ່າກວ່າ 15 ປີ ແລະ ສູງກວ່າ 60 ປີມີ 1 450 123 ຄົນ ຊຶ່ງເທົ່າກັບ
 25,8%. ປະຊາກອນທີ່ເຄື່ອນໄຫວທາງເສດຖະກິດມີປະມານ 66,6% ໃນນີ້ຜູ້ທີ່ມີວຽກເຮັດງານທຳມີ
 98,6% ແລະ ຜູ້ທີ່ຍັງບໍ່ທັນມີວຽກເຮັດມີປະມານ 1,4%. ສ່ວນຈຳນວນປະຊາກອນທີ່ບໍ່ເຄື່ອນໄຫວ
 ເສດຖະກິດໂດຍກົງມີ 32,4% ໃນນີ້ປະກອບມີນັກສຶກສາ 70%. ນອກນັ້ນກໍມີປະຊາກອນທີ່ເຮັດວຽກ
 ຢູ່ກັບຄອບຄົວຊຶ່ງມີ 14%, ຜູ້ບຳນານ ແລະ ຄົນເຖົ້າຊຶ່ງມີ 17%... (ເບິ່ງແຜນວາດທີ 1). ທັງໝົດນັ້ນ
 ແມ່ນບັນຫາທີ່ສຳຄັນຂອງປະເທດ, ລັດຖະບານຄວນມີວິທີການແກ້ໄຂໃຫ້ເໝາະສົມທີ່ສຸດໃນແຜນ
 ການການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ ເພື່ອຮອງຮັບເອົາບັນຫາດັ່ງກ່າວມານັ້ນ.

ປະຊາກອນໃນໄວອອກແຮງງານ ຫຼື ໃນໄວກຳລັງແຮງງານຢູ່ລາວໃນປັດຈຸບັນເພີ່ມໄດ້ກຳນົດເອົາຄົນຜູ້ມີອາຍຸ 15 ປີ ເຖິງ 60 ປີ ສຳລັບເພດຊາຍ ແລະ 15 ປີ ເຖິງ 55 ປີ ສຳລັບເພດຍິງ.

ຮູບທີ 1 : ແຜນວາດການຈັດແບ່ງແຮງງານຂອງປະຊາກອນລາວປີ 2005

(ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ : ການສຳຫຼວດປະຊາກອນລາວປີ 2005 ໂດຍສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດ)

ສະນັ້ນ ຈຶ່ງເວົ້າໄດ້ວ່າປະຊາກອນຜູ້ອອກແຮງງານ ແລະ ໂຄງປະກອບສ້າງດ້ານອາຍຸແມ່ນມີການພົວພັນກັນແບບກາຍິນຊີ. ມາເຖິງປັດຈຸບັນ, ຈຳນວນແຮງງານລາວນັບມື້ເພີ່ມຂຶ້ນສະເລ່ຍແຕ່ລະປີປະມານ 40 000 ຄົນ, ໃນນັ້ນ ຈຳນວນແຮງງານຍິງມີຫຼາຍກວ່າຊາຍ (51%-49%). ຜ່ານຕົວເລກດັ່ງກ່າວນີ້ສາມາດເວົ້າໄດ້ວ່າ ປະເທດລາວມີຈຳນວນແຮງງານພຽງພໍເພື່ອກໍ່ສ້າງ ແລະ ພັດທະນາປະເທດໃຫ້ຈະເລີນໄດ້, ແຕ່ທີ່ຍັງເປັນບັນຫາຢູ່ກໍຄືລະດັບການສຶກສາ(ຄຸນນະພາບ)ຂອງແຮງງານລາວຍັງຕໍ່າຫຼາຍເມື່ອ ທຽບກັບສາກົນ.

ບົດທີ IV: ກໍລະນີສຶກສາປະຊາກອນ

I. ປະຊາກອນກັບການພັດທະນາ

1. ຄວາມໝາຍ ແລະ ຄວາມສຳຄັນຂອງການພັດທະນາ

ໃນປັດຈຸບັນນີ້, ບັນດາປະເທດຕ່າງໆໃນໂລກ ໄດ້ມີການວາງແຜນການພັດທະນາຫຼາຍຮູບການເພື່ອແນໃສ່ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຈົນຂອງປະຊາຊົນໃນປະເທດ. ສະນັ້ນ, ລັດຖະບານຈຶ່ງໄດ້ໃຫ້ຄວາມສຳຄັນກັບຄວາມຈະເລີນກ້າວໜ້າທາງເສດຖະກິດ. ແຕ່ການພັດທະນາກໍບໍ່ໝາຍຄວາມວ່າຈະພັດທະນາພຽງແຕ່ເສດຖະກິດຢ່າງດຽວ, ມັນຍັງຄວບຄຸມໄປທົ່ວສັງຄົມມະນຸດ. ການພັດທະນາຖືວ່າເປັນຂະບວນການຫຼາຍມິຕິ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການປັບປຸງແກ້ໄຂລະບົບຕ່າງໆທາງດ້ານເສດຖະກິດ

ແລະ ສັງຄົມ ເຊັ່ນ ການປັບປຸງລາຍໄດ້ ແລະ ການຜະຫຼິດ, ປ່ຽນແປງແກ້ໄຂໂຄງສ້າງທາງສັງຄົມ, ໂຄງສ້າງຂອງສະຖາບັນຕ່າງໆ, ໂຄງສ້າງການບໍລິຫານລວມທັງທ່າທີ່ຕ່າງໆຂອງຄົນໃນຊາດ ແລະ ຢູ່ໃນຫຼາຍປະເທດຕ້ອງໄດ້ປັບປຸງແກ້ໄຂຂະນົບທຳນຽມຮີດຄອງປະເພນີ ແລະ ຄວາມເຊື່ອຖືຂອງປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າທີ່ເຫັນວ່າມີບາງອັນບໍ່ສອດຄ່ອງກັບຍຸກສະໄໝໃໝ່.

2. ສະພາບລວມຂອງການພັດທະນາກັບປະຊາກອນລາວ

ກ. ປະຊາກອນກັບການພັດທະນາເສດຖະກິດ

ຕາມທຳມະດາແລ້ວ, ຢູ່ໃນປະເທດທີ່ມີລາຍໄດ້ສະເລ່ຍໃສ່ຫົວຄົນສູງອັດຕາການເພີ່ມຂອງປະຊາກອນຈະຕໍ່າ. ສຳລັບຢູ່ປະເທດລາວ, ອັດຕາການເພີ່ມຂອງປະຊາກອນແມ່ນຢູ່ໃນລະດັບສູງແຕ່ລາຍໄດ້ສະເລ່ຍໃສ່ຫົວຄົນຕໍ່າ ຊຶ່ງຈຸດພິເສດນີ້ແມ່ນປາກົດການລວມຂອງບັນດາປະເທດກຳລັງພັດທະນາ. ບັນຫານີ້ໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າຖ້າລະດັບການເກີດຫາກຍັງສູງຄືປັດຈຸບັນນີ້ຈະເຮັດໃຫ້ປະລິມານການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດນັບມື້ນັບສູງຂຶ້ນເລື້ອຍໆ ແລະ ຈະເປັນໄພອັນຕະລາຍມານາບຊູ່ປະຊາກອນຄົນໃນອະນາຄົດ. ຢູ່ປະເທດລາວ, ປະຊາກອນທີ່ເຄື່ອນໄຫວວຽກງານເສດຖະກິດກະສິກຳກວມເອົາປະມານ 75% ຂອງຈຳນວນປະຊາກອນທົ່ວປະເທດ ແລະ ສ່ວນທີ່ຍັງເຫຼືອນັ້ນ ກໍຍັງມີຈຳນວນບໍ່ໜ້ອຍຊຶ່ງບໍ່ສາມາດຕັດແຍກອອກຈາກວຽກງານກະສິກຳໄດ້ 100%. ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມລະດັບລາຍໄດ້ສະເລ່ຍໃສ່ຫົວຄົນນັບມື້ນັບເພີ່ມຂຶ້ນ ເຊັ່ນເພີ່ມຈາກ 150 USD ໃນປີ 1985 ມາເປັນ 320 USD ໃນປີ 1998, 350 USD ໃນປີ 2000, 596 USD ໃນປີ 2005, 1355 USD ໃນປີ 2012 ແລະ ຈະສູງຂຶ້ນເລື້ອຍໆ ຍ້ອນສະພາບການພັດທະນາ ນັບມື້ຂະຫຍາຍຕົວບໍ່ວ່າທາງດ້ານປະລິມານ ກໍຄືດ້ານຄຸນນະພາບ.

ຂ. ປະຊາກອນກັບການສຶກສາ ແລະ ສາທາລະນະສຸກ :

ການເພີ່ມຂອງປະຊາກອນຢ່າງໄວວາ ໄດ້ມີຜົນກະທົບເຖິງການຂະຫຍາຍຕົວຂອງວຽກງານສຶກສາ ແລະ ສາທາລະນະສຸກທາງດ້ານປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບເຊັ່ນ :

- ນັບແຕ່ມີປະເທດຊາດໄດ້ຮັບການປົດປ່ອຍມານີ້, ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວວຽກງານການສຶກສາໄດ້ນັບມື້ນັບຂະຫຍາຍຕົວເປັນກ້າວໆມາ. ແຕ່ໃນປັດຈຸບັນຈຳນວນໂຮງຮຽນ ແລະ ຫ້ອງຮຽນຍັງບໍ່ທັນພຽງພໍ ທີ່ຈະຕອບສະໜອງໄດ້ຕາມຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການ. ອັດຕາການປະລະການຮຽນຂອງເດັກນ້ອຍຍັງສູງ ໂດຍສະເພາະຢູ່ເຂດທ່າງໄກສອກຫຼີກ ແລະ ກັນດານ. ອີງຕາມການສຳຫຼວດປະຊາກອນປີ 2005, ຈຳນວນປະຊາກອນປະມານ 25% ແມ່ນບໍ່ເຄີຍເຂົ້າໂຮງຮຽນ, 16% ແມ່ນກຳລັງເຂົ້າຮຽນ ແລະ 25% ແມ່ນໄດ້ອອກໂຮງຮຽນໄປແລ້ວ (ນັບທັງຜູ້ຮຽນຈົບປະຖົມ ຫຼື ມັດທະຍົມ ແລະ ຜູ້ບໍ່ຈົບ). ຖ້າທຽບກັນລະຫວ່າງເພດແມ່ນແຕກຕ່າງກັນຫຼາຍ ເຊັ່ນ ເພດຊາຍປະມານ 25% ບໍ່ເຄີຍເຂົ້າໂຮງຮຽນ ແລະ ເພດຍິງມີ 32% ທີ່ບໍ່ເຄີຍເຂົ້າໂຮງຮຽນ. ເວົ້າລວມ ອັດຕາການຮູ້ໜັງສືຂອງປະຊາກອນລາວຍັງຕໍ່າ ຄື ປະມານ 65% ເທົ່ານັ້ນ ໝາຍຄວາມວ່າປະຊາກອນທີ່ມີອາຍຸແຕ່ 15 ປີ ຂຶ້ນໄປ 100 ຄົນໃດ ມີຢູ່ 65 ຄົນທີ່ສາມາດອ່ານ ແລະ ຂຽນພາສາລາວໄດ້.

- ໃນຫຼາຍສິບປີມານີ້ວຽກງານສາທາລະນະສຸກລາວໄດ້ມີການປ່ຽນແປງ ແລະ ຂະຫຍາຍຕົວໄວສົມຄວນ. ທັງນີ້ກໍເພື່ອຕອບສະໜອງກັບຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການເຖິງລະດັບການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນ, ຕົວຢ່າງ ເຊັ່ນ ໃນປີ 1985 ໂຮງໝໍສູນກາງມີ 4 ແຫ່ງ ແລະ ມາຮອດປີ 1995 ໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນເປັນ 8 ແຫ່ງ, ໂຮງໝໍແຂວງມີ 18 ແຫ່ງ, ໂຮງໝໍເມືອງເພີ່ມຈາກ 107 ມາເປັນ 126 ແຫ່ງໃນປີ 1995 ແລະ ສຸກສາລາມີ 567 ແຫ່ງ. ຈຳນວນທ່ານໝໍ ແລະ ພະນັກງານແພດກໍໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຈາກ 6000 ຄົນໃນປີ 1985 ມາເປັນ 10 046 ຄົນໃນປີ 1995. ແຕ່ຍ້ອນປະຊາກອນເພີ່ມຂຶ້ນໄວຄືດັ່ງໄດ້ກ່າວມາແລ້ວນັ້ນຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ການຕອບສະໜອງຂອງວຽກງານນີ້ບໍ່ທັນທົ່ວເຖິງໂດຍສະເພາະແມ່ນເຂດຫ່າງໄກສອກຫຼີກ ຫຼື ເຂດກັນດານ.

ຄ. ປະຊາກອນກັບຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ :

ສປປ ລາວເປັນປະເທດກຳລັງພັດທະນາແຕ່ຍັງມີທຳມະຊາດທີ່ອຸດົມສົມບູນພໍສົມຄວນ ເປັນຕົ້ນແມ່ນຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້, ນ້ຳ, ດິນ, ບໍ່ແຮ່... ຊຶ່ງເປັນພື້ນຖານເພື່ອຮັບໃຊ້ໃຫ້ແກ່ການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງປະເທດ. ເຖິງແມ່ນວ່າໃນໄລຍະຜ່ານມາຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດບາງຊະນິດ ເປັນຕົ້ນແມ່ນປ່າໄມ້ ແລະ ດິນປູກຝັງໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ໄປຢ່າງຫຼວງຫຼາຍແລ້ວກໍຕາມ ແຕ່ຊັບພະຍາກອນອື່ນໆ ເຊັ່ນ ນ້ຳ ແລະ ບໍ່ແຮ່ ແມ່ນຫາກໍມີການຂຸດຄົ້ນ ແລະ ຍັງຈະມີບົດບາດສຳຄັນໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມໃນອະນາຄົດ. ໃນຂະນະນີ້ ວຽກງານກະສິກຳ-ປ່າໄມ້ ແລະ ໄຟຟ້ານຳຕົກໄດ້ເປັນແຫຼ່ງລາຍຮັບດ້ານເງິນຕາຕ່າງປະເທດຂອງຊາດ. ເວົ້າລວມ ການພັດທະນາເສດຖະກິດ ແລະ ການດຳລົງຊີວິດຂອງຊາວລາວທັງໝົດແມ່ນລ້ວນແຕ່ຕິດພັນກັບຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ.

ກ່ຽວກັບບັນຫາຕ່າງໆທາງສິ່ງແວດລ້ອມ ເຊັ່ນວ່າ ອາກາດເປັນພິດ, ນ້ຳເນົາເສຍ, ດິນເສື້ອມໂຊມ... ເຫຼົ່ານີ້ ຜ່ານມາຍັງບໍ່ທັນມີແຜ່ຫຼາຍປານໃດ, ແຕ່ກໍເຫັນວ່າມັນຄ່ອຍໆມີທ່າອ່ຽງເກີດຫຼາຍຂຶ້ນເລື້ອຍໆ. ບັນຫາສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ເກີດຂຶ້ນແລ້ວ ເຊັ່ນ ຢູ່ຕາມຕົວເມືອງຕ່າງໆນັ້ນໄດ້ແກ່ບັນຫາການຖິ້ມຂີ້ເຫຍື້ອຊະຊາຍ, ຕະຄອງຮ່ອງນ້ຳອັດຕັນ ແລະ ບັນຫາອື່ນໆ ຊຶ່ງຕິດພັນກັບການເພີ່ມຂຶ້ນຫຼາຍຂອງປະຊາກອນ, ກັບການຜະຫຼິດ ແລະ ທຸລະກິດທີ່ຂະຫຍາຍຕົວໄວ, ກັບການອຸປະໂພກ-ບໍລິໂພກເປັນຈຳນວນຫຼາຍ, ກັບການວາງຜັງເມືອງທີ່ບໍ່ທັນສອດຄ່ອງ, ກັບການຈັດສັນພື້ນທີ່ຊຶ່ງບໍ່ທັນລະອຽດ ແລະ ອື່ນໆອີກ. ໃນປັດຈຸບັນ, ບັນຫາສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດຂອງ ສປປ ລາວ ແມ່ນບັນຫາການຫຼຸດນ້ອຍຖອຍລົງຂອງເນື້ອທີ່ປ່າໄມ້ ແລະ ດິນກະສິກຳ ຊຶ່ງເກີດຈາກຫຼາຍສາເຫດ, ໃນນັ້ນ ບັນຫາຕົ້ນຕໍທີ່ພວກເຮົາພວມປະເຊີນຢູ່ໃນຂະນະນີ້ ແມ່ນການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ຂອງປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າ ຊຶ່ງເປັນຍ້ອນການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນ ແລະ ຍ້ອນຄວາມທຸກຍາກຂາດເຂີນຂອງເຂົາເຈົ້ານັ້ນເອງ.

II. ສຸຂະພາບການຈະເລີນພັນ ແລະ ເພດ

1. ສຸຂະພາບການຈະເລີນພັນ

• ຄວາມໝາຍ:

ຄວາມໝາຍຂອງສຸຂະພາບການຈະເລີນພັນແມ່ນຄົນ ຫຼື ຄູ່ຜົວເມຍມີການຮ່ວມເພດທີ່ປອດໄພ, ມີຄວາມອາດສາມາດມີລູກໄດ້, ສາມາດກຳນົດຈຳນວນລູກ ແລະ ລະຍະຫ່າງຂອງການເກີດລູກໄດ້.

• **ຄວາມສຳຄັນ:**

ຄວາມສຳຄັນຂອງສຸຂະພາບການຈະເລີນພັນແມ່ນການທີ່ຄົນເຮົາມີສຸຂະພາບແຂງແຮງທາງດ້ານຮ່າງກາຍ, ຈິດໃຈ ແລະ ສັງຄົມທີ່ດີ ຊຶ່ງປາສະຈາກພະຍາດ, ຄວາມອ່ອນເພຍ ແລະ ເຫດການຕ່າງໆທີ່ພົວພັນເຖິງຂະບວນວິວັດ, ການດຳເນີນງານ ແລະ ລະບົບການຈະເລີນພັນ.

• **ເນື້ອໃນ:**

ເນື້ອໃນຂອງສຸຂະພາບການຈະເລີນພັນປະກອບດ້ວຍກິດຈະກຳ ແລະ ບັນຫາທີ່ຄວນເອົາໃຈໃສ່ມີດັ່ງນີ້:

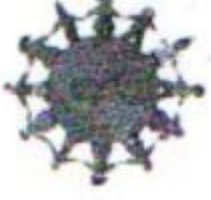
- ການໃຫ້ຄຳປຶກສາຫາລື, ການບໍລິການເພື່ອວາງແຜນຄອບຄົວ, ການສຶກສາ, ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ການສື່ສານ.
- ການບໍລິການໃຫ້ການສຶກສາກ່ຽວກັບການດູແລຮັກສາຫຼັງເກີດລູກ ໂດຍສະເພາະແມ່ນການລ້ຽງລູກດ້ວຍນົມແມ່, ການຮັກສາສຸຂະພາບຂອງແມ່ ແລະ ເດັກທີ່ເກີດໃໝ່.
- ການປິ່ນປົວຜູ້ທີ່ບໍ່ສາມາດມີລູກໄດ້ດ້ວຍວິທີທີ່ເໝາະສົມ.
- ການໃຫ້ຄຳແນະນຳ ແລະ ປິ່ນປົວດ້ວຍວິທີໃດໜຶ່ງສຳລັບຜູ້ທີ່ມີລູກຍາກ.
- ການປ້ອງກັນການຫຼຸລູກ ແລະ ການປິ່ນປົວຫຼັງຈາກຫຼຸລູກ.
- ການປ້ອງກັນ ແລະ ປິ່ນປົວພະຍາດຕິດຕໍ່ທາງເພດສຳພັນ ແລະ ໂລກເອດສ໌.
- ການສະກັດກັ້ນໃນການທຳຄວາມຮຸນແຮງຕໍ່ແມ່ຍິງ.
- ການປ້ອງກັນມະເຮັງບໍລິເວນລະບົບສືບພັນ.
- ການສົ່ງເສີມໃຫ້ຜູ້ຊາຍເຂົ້າຮ່ວມໃນວຽກສຸຂະພາບຈະເລີນພັນ.

ສິ່ງທີ່ກ່າວມານັ້ນສາມາດເຮັດໃຫ້ສຸຂະພາບການຈະເລີນພັນມີຜົນປະໂຫຍດສຳລັບໂຄງການສຸຂະພາບຈະເລີນພັນ ແລະ ການວາງແຜນຄອບຄົວທີ່ກ່ຽວກັບການຈະເລີນພັນ ຫຼື ການປະຕິບັດພຶດຕິກຳຕ່າງໆກ່ຽວກັບການຈະເລີນພັນ ຊຶ່ງມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນໃນການຈະເລີນພັນ ຂອງແມ່ຍິງແຕ່ອາຍຸ 15 ຫາ 49 ປີ.

2. ສະພາບລວມຂອງສຸຂະພາບການຈະເລີນພັນຢູ່ໃນລາວ

• **ການຈະເລີນພັນ :**

ໃນປັດຈຸບັນ, ອັດຕາການຈະເລີນພັນລວມ (Total Fertility Rate (TFR)) ຂອງແມ່ຍິງລາວທີ່ມີອາຍຸແຕ່ 15-49 ປີ ແມ່ນມີທ່າອ່ຽງຫຼຸດລົງ ຄື ຫຼຸດຈາກ 6,8 (1985) ລົງມາເປັນ 4,9 (2000), ລົງມາເປັນ 4,5 (2005), ລົງມາເປັນ 3,5 (2012) ໃນນີ້ ເວົ້າສະເພາະຢູ່ເຂດຕົວເມືອງແມ່ນ 2,8 ແລະ ຢູ່ຊົນນະບົດແມ່ນ 4,5.

• ການວາງແຜນຄອບຄົວ :

ຈາກການສຳຫຼວດການຈະເລີນພັນ ໄດ້ຊີ້ບອກວ່າແມ່ຍິງລາວປະມານ 78% ແລະ ແມ່ຍິງທີ່ໄດ້ແຕ່ງງານແລ້ວປະມານ 79% ແມ່ນຮູ້ຈັກວິທີຄຸມກຳເນີດຢ່າງໜ້ອຍ 1 ວິທີ. ອັນນີ້ໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມສຳຄັນຂອງການວາງແຜນຄອບຄົວ ແລະຄວາມຈຳເປັນຂອງແມ່ຍິງທີ່ແຕ່ງງານແລ້ວທີ່ຈະຕ້ອງໄດ້ກຳນົດ ຫຼື ວາງແຜນເອົາລູກເພື່ອຍົກສູງສຸຂະພາບການຈະເລີນພັນຂອງເຂົາເຈົ້າເອງ, ໝາຍຄວາມວ່າແມ່ຍິງທີ່ແຕ່ງງານແລ້ວປະມານ 90% ແມ່ນມີຄວາມຕ້ອງການບໍລິຫານການວາງແຜນຄອບຄົວ.

• ສຸຂະພາບຂອງແມ່ ແລະ ເດັກ :

ເວົ້າລວມລະດັບການດູແລຮັກສາສຸຂະພາບຂອງແມ່ໃນລະຍະຖືພາແມ່ນຍັງຕ່ຳ ເຊັ່ນ ມີຈຳນວນໜ້ອຍກວ່າ 1/4 (23%) ຂອງການເກີດທີ່ຜູ້ເປັນແມ່ໄດ້ຮັບການດູແລໃນລະຍະຖືພາຈາກພະນັກງານສາທາລະນະສຸກ ຄື 13% ຈາກທ່ານໝໍ ແລະ 10% ຈາກພະນັກງານພະຍາບານ/ນາງພະດູງຄັນ/ອາສາສະໝັກ ແລະ ມີປະມານ 24% ທີ່ໄດ້ຮັບການດູແລຮັກສາສຸຂະພາບຕາມຂັ້ນຕອນໃນລະຍະຖືພາ. ສ່ວນການເກີດມີດັ່ງນີ້ : 86% ແມ່ນເກີດຢູ່ເຮືອນຕົນເອງ, 11% ແມ່ນ ເກີດຢູ່ໂຮງໝໍສູນກາງ-ໂຮງໝໍແຂວງ ຫຼື ເມືອງ ແລະ ອີກ 1% ແມ່ນເກີດຢູ່ສຸກສາລາ ຫຼື ຄະລີນິກ.

• ການລ້ຽງລູກດ້ວຍນ້ຳນົມແມ່ : ເດັກນ້ອຍທີ່ມີອາຍຸຕ່ຳກວ່າ 7 ເດືອນ ປະມານ 96-99% ແມ່ນໄດ້ກິນນົມແມ່ຄຽງຄູ່ກັບການກິນອາຫານເພີ່ມ.

• ຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບພະຍາດຊຶມເຊື້ອ, ພະຍາດຕິດຕໍ່ທາງເພດສຳພັນ ແລະ ໂລກເອດສ໌ : ປະມານ 62% ຂອງແມ່ຍິງລາວທັງໝົດ ແລະ ປະມານ 62% ຂອງຜູ້ຊາຍລາວທັງໝົດແມ່ນຮູ້ຈັກກັບພະຍາດຊຶມເຊື້ອ, ພະຍາດຕິດຕໍ່ທາງເພດສຳພັນ (RTIs/STDs) ແລະ ປະມານ 70% ຂອງແມ່ຍິງລາວທັງໝົດ ແລະ ປະມານ 78% ຂອງຜູ້ຊາຍລາວທັງໝົດແມ່ນຮູ້ຈັກກັບໂລກເອດສ໌ (HIV/AIDS)

3. ເພດ

• ຄວາມໝາຍ :

ຄວາມໝາຍຂອງຄຳວ່າ “ເພດ” ແມ່ນສະຖານະພາບທີ່ຕິດຕົວມະນຸດເຮົາ ຊຶ່ງທຳມະຊາດໄດ້ສ້າງຂຶ້ນມາຕັ້ງແຕ່ກຳເນີດ ຄື ເພດຍິງ ແລະ ເພດຊາຍ ທີ່ຈຳແນກໃຫ້ເຫັນຄວາມແຕກຕ່າງກັນທາງດ້ານຮ່າງກາຍກໍຄືທາງດ້ານຈິດໃຈ.

• ຄວາມສຳຄັນຂອງເພດ :

ຄວາມສຳຄັນຂອງເພດຍິງ ແລະ ເພດຊາຍມີຄື: ເພດຍິງມີຮ່າງກາຍແຕກຕ່າງກັບເພດຊາຍ, ສາມາດຖືພາ, ເກີດລູກ ແລະ ມີນ້ຳນົມລ້ຽງລູກ. ສ່ວນເພດຊາຍສາມາດສົ່ງອະສຸຈິ (ນ້ຳເຊື້ອ) ໃຫ້ເພດຍິງຖືພາ (ຕັ້ງທ້ອງ) ໄດ້.

• ບົດບາດຍິງ-ຊາຍ :

ບົດບາດຍິງ- ຊາຍໝາຍເຖິງການພົວພັນລະຫວ່າງຍິງ ແລະ ຊາຍຕາມການເຄື່ອນໄຫວໃນຊີວິດປະຈຳວັນທາງດ້ານວັດທະນະທຳ ແລະ ສັງຄົມ. ຮູບແບບການພົວພັນຢູ່ໃນແຕ່ລະສັງຄົມຈະມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນຍ້ອນສັງຄົມ ແລະ ວັດທະນະທຳເປັນຜູ້ກຳນົດ ແລະ ສ້າງຂຶ້ນ ດ້ວຍການອົບຮົມສັງສອນໂດຍກົງໃນຄອບຄົວ, ໂຮງຮຽນ, ສາດສະໜາ ແລະ ໄດ້ຮັບຜົນສະທ້ອນຈາກສະພາບແວດລ້ອມທີ່ກ່ຽວກັບຍິງ ແລະ ຊາຍ. ດັ່ງນັ້ນບົດບາດຍິງ-ຊາຍຈຶ່ງໄດ້ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນໄປຕາມແຕ່ລະບ່ອນແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ແຕ່ລະລະຍະເວລາ.

• ຄວາມແຕກຕ່າງກັນລະຫວ່າງເພດ ແລະ ບົດບາດຍິງ-ຊາຍ : ເພດ ແລະ ບົດບາດຍິງ-ຊາຍມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນ ຄື:

<u>ເພດ (Sex)</u>	<u>ບົດບາດຍິງ-ຊາຍ (Gender role)</u>
☛ ແມ່ນທຳມະຊາດເປັນຜູ້ສ້າງຂຶ້ນ	☛ ແມ່ນສັງຄົມ-ວັດທະນະທຳເປັນຜູ້ສ້າງຂຶ້ນ
☛ ເປັນມາແຕ່ເກີດ	☛ ຖືກສ້າງຂຶ້ນດ້ວຍການອົບຮົມສັງສອນໂດຍກົງ ແລະ ຈາກສະພາບແວດລ້ອມ
☛ ຄືກັນໝົດໃນທົ່ວໂລກ	☛ ແຕກຕ່າງກັນຕາມແຕ່ລະບ່ອນ
☛ ປ່ຽນແປງບໍ່ໄດ້	☛ ປ່ຽນແປງໄດ້

4. ສະພາບຂອງແມ່ຍິງລາວ

ແມ່ຍິງລາວແມ່ນສ່ວນໜຶ່ງຂອງຈຳນວນແມ່ຍິງ ທີ່ກວມຫຼາຍກວ່າເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງປະຊາກອນໂລກ. ພັກ ແລະ ລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ ຍາມໃດກໍມີນະໂຍບາຍເພື່ອສົ່ງເສີມຄວາມກ້າວໜ້າຂອງແມ່ຍິງລາວບັນດາເຜົ່າ ໂດຍມີການປະຕິບັດສິດສະເໝີພາບລະຫວ່າງຍິງ-ຊາຍທຸກໆດ້ານໃນສັງຄົມ ເຊັ່ນ ການເມືອງ, ເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ, ວັດທະນະທຳ ແລະ ຄອບຄົວ ຕາມທີ່ໄດ້ລະບຸໄວ້ໃນລັດຖະທຳມະນູນ ແລະ ກົດໝາຍແຫ່ງ ສປປ ລາວ.

ໃນລະຍະຜ່ານມາ, ໄດ້ມີການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດນະໂຍບາຍຕາມແນວທາງຂອງພັກ-ລັດຊຶ່ງສະແດງອອກໃນການປະຕິບັດລັດຖະທຳມະນູນ ແລະ ກົດໝາຍທີ່ມີຄວາມກ້າວໜ້າຂຶ້ນເລື້ອຍໆຈົນເຖິງປັດຈຸບັນ. ເຖິງແມ່ນວ່າມີການປະຕິບັດໄດ້ແນວນັ້ນກໍດີໂດຍທົ່ວໄປແມ່ຍິງບັນດາເຜົ່າຍັງປະເຊີນກັບສິ່ງທ້າທາຍຫຼາຍປະການ ເຊັ່ນ ຄວາມທຸກຍາກລຳບາກ, ລະດັບການສຶກສາຕ່ຳ, ເງື່ອນໄຂທີ່ໄດ້ຮັບການບໍລິການດ້ານສຸຂະພາບຍັງຈຳກັດ ແລະ ຍັງດ້ອຍໂອກາດໃນຫຼາຍໆດ້ານຖ້າທຽບໃສ່ເພດຊາຍ. ຈຳນວນແມ່ຍິງທີ່ກຶກໜັງສືມີອັດຕາການເກີດສູງ, ອັດຕາການຈະເລີນພັນຂອງແມ່ຍິງລາວໂດຍສະເລ່ຍຜູ້ໜຶ່ງເກີດລູກຫຼາຍເຖິງ 5-6 ຄົນ. ຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງສັງຄົມຕໍ່ກັບບົດບາດຍິງ-ຊາຍຍັງບໍ່ທັນເລິກເຊິ່ງເທົ່າທີ່ຄວນ. ເນື່ອງຈາກສະຖິຕິຂໍ້ມູນ ແລະ ຂ່າວສານກ່ຽວກັບບັນຫາດັ່ງກ່າວມານັ້ນ ຍັງມີໜ້ອຍ. ອີກຢ່າງໜຶ່ງແມ່ນສະຖານະພາບຂອງເພດຍິງ ຊຶ່ງມີຖານະບົດບາດໃນການພົວພັນລະຫວ່າງຍິງ-ຊາຍໃນຂອບເຂດຂອງຄອບຄົວ, ຊຸມຊົນ ແລະ ສັງຄົມຍັງຕ່ຳກວ່າ ຫຼື ຫຼຸດເພດຊາຍຢູ່ຫຼາຍ. ອີງຕາມຂໍ້ມູນຈາກແຫຼ່ງຕ່າງໆ ໂດຍສະເພາະຈາກສູນສະຖິຕິແຫ່ງຊາດໃນປີ 2005 ສາມາດປຽບທຽບ

ລະຫວ່າງແມ່ຍິງ ແລະ ຜູ້ຊາຍໃນດ້ານການບໍລິຫານການປົກຄອງ-ການຄຸ້ມຄອງ, ການບໍລິການ, ການສຶກສາ, ການສາທາລະນະສຸກ ແລະ ການອອກແຮງງານໃນຂົງເຂດອື່ນໆດັ່ງນີ້:

• ດ້ານການບໍລິຫານການປົກຄອງ-ການຄຸ້ມຄອງ :

- ໃນຂັ້ນບ້ານມີຈຳນວນບ້ານທັງໝົດ 11 047 ບ້ານ, ໃນນັ້ນເປັນນາຍບ້ານມີຍິງພຽງແຕ່ 194 ຄົນ ແລະ ຊາຍ 10 853 ຄົນ.
- ໃນຂັ້ນເມືອງມີຈຳນວນເມືອງທັງໝົດ 145 ເມືອງ, ໃນນັ້ນເປັນເຈົ້າເມືອງມີຍິງ 3 ຄົນ ແລະ ຊາຍ 139 ຄົນ.
- ໃນຂັ້ນແຂວງມີຈຳນວນແຂວງທັງໝົດ 16 ແຂວງ ແລະ 1 ນະຄອນຫຼວງ, ໃນນັ້ນເປັນເຈົ້າແຂວງມີຍິງ 0 ຄົນ ແລະ ຊາຍ 17 ຄົນ.

• ດ້ານການສຶກສາ :

- ຊັ້ນປະຖົມ	ຍິງ	40%	ຊາຍ	60%
- ຊັ້ນມັດທະຍົມ	ຍິງ	37%	ຊາຍ	63%
- ວິຊາສະເພາະຊັ້ນສູງ-ກາງ	ຍິງ	35%	ຊາຍ	65%
- ເໜືອມະຫາວິທະຍາໄລ	ຍິງ	10%	ຊາຍ	90%

• ການກຶກໜັງສື :

- ແມ່ຍິງອາຍຸແຕ່ 10 ປີ ຂຶ້ນໄປ 52.1%
- ຜູ້ຊາຍອາຍຸແຕ່ 10 ປີ ຂຶ້ນໄປ 26.5%

• ດ້ານການອອກແຮງງານ :

- ສະເລ່ຍແຮງງານລວມຈາກທຸກຂະແໜງການ : ຍິງ 52% ແລະ ຊາຍ 48% ຂອງແຮງງານລວມທັງໝົດ.
- ແຮງງານເຮັດວຽກກະສິກຳ : ຍິງ 54% ແລະ ຊາຍ 46% ຂອງແຮງງານລວມທັງໝົດ.
- ແຮງງານເຮັດວຽກຄອບຄົວ : ຍິງ 58% ແລະ ຊາຍ 42%.

III. ນະໂຍບາຍດ້ານປະຊາກອນ ແລະ ການພັດທະນາ

1. ຄວາມໝາຍແລະຄວາມສຳຄັນຂອງນະໂຍບາຍດ້ານປະຊາກອນ

ນະໂຍບາຍປະຊາກອນ ແມ່ນການກຳນົດທິດທາງຕ່າງໆກ່ຽວກັບການປ່ຽນແປງຂອງປະຊາກອນທັງທາງດ້ານປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບເພື່ອໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບລະດັບການຂະຫຍາຍຕົວທາງດ້ານເສດຖະກິດກຳລັງການພັດທະນາດ້ານຕ່າງໆຂອງແຕ່ລະປະເທດ. ນັ້ນໝາຍຄວາມວ່າປະຊາກອນແມ່ນປັດໄຈຕົ້ນຕໍໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດ. ຖ້າປະເທດໃດຫາກມີການກຳນົດແນວທາງນະໂຍບາຍດ້ານປະຊາກອນຢ່າງຖືກຕ້ອງ ແລະ ສອດຄ່ອງແລ້ວ ປະເທດນັ້ນກໍຈະມີຖ່ວງທ່າຂອງການພັດທະນາກ້າວໄປໄວກວ່າ. ສະນັ້ນ, ການກຳນົດນະໂຍບາຍດ້ານປະຊາກອນຈຶ່ງເປັນປະເດັນທີ່ສຳຄັນຂອງປະເທດຕ່າງໆ, ໂດຍສະເພາະແມ່ນປະເທດກຳລັງພັດທະນາ ແລະ ດ້ອຍພັດທະນາຊຶ່ງຈະຕ້ອງ

ໄດ້ໄຕ່ຕອງໃຫ້ດີ. ຍ້ອນຫຼິງເຫັນຄວາມສຳຄັນ ແລະ ຄວາມຈຳເປັນດັ່ງກ່າວ, ອົງການສະຫະປະຊາຊາດຈຶ່ງໄດ້ຈັດຕັ້ງກອງປະຊຸມສາກົນກ່ຽວກັບບັນຫາປະຊາກອນຂຶ້ນໃນແຕ່ລະລະຍະ ໂດຍສະເພາະແມ່ນກອງປະຊຸມສາກົນກ່ຽວກັບປະຊາກອນກັບການພັດທະນາທີ່ໄດ້ຈັດຂຶ້ນໃນປີ 1994 ທີ່ນະຄອນຫຼວງໄຄໂຣປະເທດອີຍິບ.

2. ນະໂຍບາຍດ້ານປະຊາກອນ ແລະ ການພັດທະນາຂອງສາກົນ

ນະໂຍບາຍດ້ານປະຊາກອນ ແລະ ການພັດທະນາ ໄດ້ສະແດງອອກໃນກອງປະຊຸມສາກົນກ່ຽວກັບປະຊາກອນ ແລະ ການພັດທະນາ (International Conference on Population and Development ຫຼື ICPD) ຊຶ່ງໄດ້ໄຂຂຶ້ນທີ່ນະຄອນຫຼວງໄຄໂຣປະເທດອີຍິບເມື່ອປີ 1994. ກອງປະຊຸມດັ່ງກ່າວໄດ້ຮັບຮອງເອົາແຜນການດຳເນີນງານ ທີ່ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ທຸກປະເທດໃນໂລກສ້າງນະໂຍບາຍດ້ານປະຊາກອນ ແລະ ການພັດທະນາໃນປະເທດຂອງຕົນ ເພື່ອໃຫ້ສອດຄ່ອງກັບແຜນດຳເນີນງານລວມຂອງກອງປະຊຸມ. ທັງນີ້ກໍເພື່ອແນໃສ່ປັບປຸງຄຸນນະພາບຊີວິດການເປັນຢູ່ ຂອງປະຊາຊົນບັນດາຊົນຊາດຊົນເຜົ່າ, ຮັບປະກັນຄວາມຍຸຕິທຳທາງສັງຄົມ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມທຸກຈົນລົງເທື່ອລະກ້າວ.

ກອງປະຊຸມດັ່ງກ່າວໄດ້ດຳເນີນໄປພາຍໃຕ້ຫົວເລື່ອງ " ປະຊາກອນ, ການຂະຫຍາຍຕົວທາງດ້ານເສດຖະກິດ ແລະ ການພັດທະນາທີ່ຍືນຍົງ " ກອງປະຊຸມໄດ້ຮັບຮອງເອົາແຜນປະຕິບັດການຕ່າງໆທີ່ຈຳເປັນດ້ານປະຊາກອນ ແລະ ການພັດທະນາ ຊຶ່ງສາມາດສະຫຼຸບໄດ້ເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍດັ່ງນີ້ :

- ຄວາມສຳພັນຂອງປະຊາກອນກັບການຂະຫຍາຍເສດຖະກິດ ແລະ ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ.
- ຄວາມສະເໝີພາບທາງເພດ (Gender), ຄວາມຍຸຕິທຳ ແລະ ການເພີ່ມອຳນາດໃຫ້ແກ່ແມ່ຍິງ.
- ຄອບຄົວ, ບົດບາດ, ອົງປະກອບ ແລະ ໂຄງສ້າງຂອງຄອບຄົວ.
- ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນ ແລະ ໂຄງສ້າງຂອງປະຊາກອນ.
- ສິດທິດ້ານການຈະເລີນພັນ ແລະ ສຸຂະພາບການຈະເລີນພັນ.
- ສຸຂະພາບອະນາໄມ ພາວະການເຈັບປ່ວຍ ແລະ ການຕາຍ.
- ການແຈກຢາຍຂອງປະຊາກອນ, ການກາຍເປັນຕົວເມືອງ ແລະ ການຍ້າຍຖິ່ນພາຍໃນປະເທດ.
- ການຍ້າຍຖິ່ນລະຫວ່າງປະເທດ.
- ປະຊາກອນ, ການພັດທະນາ ແລະ ການສຶກສາ.
- ເຕັກໂນໂລຊີ, ການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການພັດທະນາ.
- ການນຳແຜນດຳເນີນງານຂອງ ICPD ໄປຜັນຂະຫຍາຍໃຫ້ເປັນນະໂຍບາຍຂອງແຕ່ລະປະເທດ
- ການຮ່ວມມືລະຫວ່າງປະເທດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນການເພີ່ມອັດຕາສ່ວນຂອງເງິນຊ່ວຍເຫຼືອແກ່ກິດຈະກຳທາງປະຊາກອນ ແລະ ການພັດທະນາ.
- ການຮ່ວມມືກັບອົງການເອກະຊົນ ນັບທັງລະດັບທ້ອງຖິ່ນ, ລະດັບປະເທດ ແລະ ລະຫວ່າງປະເທດທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມ ເພື່ອຊ່ວຍໃຫ້ແຜນການຖືກປະຕິບັດໃຫ້ສຳເລັດຜົນ.
- ການຕິດຕາມຜົນຂອງກອງປະຊຸມ ICPD ຄືຕິດຕາມຜົນທັງໃນລະດັບປະເທດ ແລະ ໃນລະດັບຂົງເຂດ.

3. ນະໂຍບາຍດ້ານປະຊາກອນຂອງ ສປປ ລາວ

ນະໂຍບາຍດ້ານປະຊາກອນ ແລະ ການພັດທະນາຂອງ ສປປ ລາວໄດ້ຖືກຮັບຮອງເອົາຢ່າງເປັນທາງການຈາກຄຳລັດຂອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີສະບັບເລກທີ 43/ນຍ ລົງວັນທີ 2 ພະຈິກ 1999. ຈາກນັ້ນ, ຄະນະກຳມະການແຜນການ ແລະ ການຮ່ວມມື ກໍໄດ້ດຳເນີນການຈັດຕັ້ງເຜີຍແຜ່ເປັນກ້າວໆມາ ຊຶ່ງເນື້ອໃນຕົ້ນຕໍຂອງນະໂຍບາຍດັ່ງກ່າວມີດັ່ງນີ້ :

ກ. ດ້ານສຸຂະພາບການຈະເລີນພັນ

- ຂະຫຍາຍຕາໜ່າງການຮັກສາສຸຂະພາບຂັ້ນພື້ນຖານ, ສຸຂະພາບການຈະເລີນພັນ ແລະ ການວາງແຜນຄອບຄົວໃຫ້ທົ່ວເຖິງ ໂດຍສະເພາະແມ່ນໃນເຂດຊົນນະບົດ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນອັດຕາການຕາຍຂອງແມ່ ແລະ ເດັກ, ຫຼຸດຜ່ອນອັດຕາການຈະເລີນພັນລົງຈາກ 5,5 ໃນປີ 1995 ມາເປັນ 3,5 ໃນປີ 2012, ພ້ອມດຽວກັນນີ້ກໍເພີ່ມອັດຕາການເຂົ້າຮັບການບໍລິການດ້ານຄຸມກຳເນີດຈາກ 30% ໃນປີ 1994 ມາເປັນ 50-55% ໃນປີ 2012.

- ສະໜອງຂໍ້ມູນຂ່າວສານກ່ຽວກັບວິທີການຄຸມກຳເນີດ ແລະ ວຽກງານການຮັກສາສຸຂະພາບການຈະເລີນພັນໃຫ້ປະຊາຊົນທົ່ວປະເທດ ເພື່ອໃຫ້ເຂົາເຈົ້າເຫັນໄດ້ຄວາມສຳຄັນຂອງການເກີດລູກທ່າງຢ່າງໜ້ອຍ 2-3 ປີ ຈຶ່ງມີລູກ 1 ຄົນພ້ອມທັງກຳນົດຂະໜາດຂອງຄອບຄົວທີ່ເໝາະສົມກັບເງື່ອນໄຂດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ.

- ສະໜອງຄວາມຮູ້ໃຫ້ແກ່ໄວໜຸ່ມດ້ານສຸຂະພາບການຈະເລີນພັນ ແລະ ເພດສຳພັນ.

- ເອົາໃຈໃສ່ປະຕິບັດບັນດາມາດຕະການ ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນການຖືພາແບບບໍ່ໄດ້ຕັ້ງໃຈ ແລະ ກ່ອນເຖິງອາຍຸກະສຽນ (<15 ປີ). ພ້ອມດຽວກັນນີ້ ກໍສົ່ງເສີມການສຶກສາຂອງເດັກ ແລະ ຊາວໜຸ່ມ ເພື່ອປ້ອງກັນການແຜ່ລະບາດຂອງພະຍາດຕິດແປດທາງເພດສຳພັນ ((STDs) Sexually Transmitted Diseases) ແລະ ໂລກເອດສ໌ ((HIV) Human Immunodeficiency Virus / (AIDS)Acquired Immune Deficiency Syndrome).

ຂ. ປັບປຸງຖານະບົດບາດຂອງແມ່ຍິງ ແລະ ເດັກນ້ອຍ

- ປັບປຸງຖານະບົດບາດຂອງແມ່ຍິງໄປຄຽງຄູ່ກັບເພດຊາຍໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ໂດຍມີຈຸດໝາຍສູງຊົນ ຄື ເພີ່ມອັດຕາການຮູ້ໜັງສືຂອງແມ່ຍິງທີ່ມີອາຍຸແຕ່ 15 ປີ ຂຶ້ນໄປຈາກ 48% ໃນປີ 1995 ມາເປັນ 75% ໃນປີ 2012, ເພີ່ມອັດຕາການເຂົ້າຮຽນສຸດທິຂອງເດັກຍິງຂັ້ນປະຖົມຈາກ 68% ໃນປີ 1995 ມາເປັນ 90% ໃນປີ 2012, ເພີ່ມອັດຕາການເຂົ້າຮຽນລວມຂອງເດັກຍິງຂັ້ນມັດທະຍົມຕົ້ນຈາກ 28% ໃນປີ 1995 ມາເປັນ 55% ໃນປີ 2012, ເພີ່ມການມີວຽກເຮັດງານທຳໃຫ້ແກ່ແມ່ຍິງຢູ່ໃນແຕ່ລະຂະແໜງການ.

ຄ. ການປັບປຸງຖານະບົດບາດຂອງຊົນເຜົ່າ

ເພື່ອຫຼຸດຜ່ອນຄວາມແຕກຕ່າງທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ລະຫວ່າງບັນດາຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ ລັດຖະບານໄດ້ມີມາດຕະການໃນການສົ່ງເສີມໃຫ້ແຕ່ລະຊົນເຜົ່າ ໄດ້ມີໂອກາດເຂົ້າຮັບການສຶກສາ, ປົນປົວ ແລະ ຮັບການບໍລິການດ້ານສັງຄົມຢ່າງສະໝໍ່າສະເໝີ ແລະ ທົ່ວເຖິງ.

ງ. ດ້ານການພັດທະນາເສດຖະກິດ

ເລັ່ງລັດການພັດທະນາຢ່າງຮອບດ້ານ ເພື່ອຮອງຮັບກຳລັງແຮງງານທີ່ຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງໃນລະດັບ 2,1% ຕໍ່ປີ ແລະ ຄາດວ່າຈະເພີ່ມຂຶ້ນ 3% ຕໍ່ປີໃນປີ 2015. ສ້າງເງື່ອນໄຂດ້ານການສຶກສາ-ສາທາລະນະສຸກ ແລະ ການມີວຽກເຮັດງານທຳໃຫ້ຊາວຊົນນະບົດ ເພື່ອຈຳກັດການຫຼັ່ງໄຫຼຂອງປະຊາກອນຈາກຊົນນະບົດເຂົ້າສູ່ຕົວເມືອງ.

ຈ. ການສົ່ງເສີມການເກັບຂໍ້ມູນ

ຊຸກຍູ້ການເກັບຂໍ້ມູນ ແລະ ສຶກສາຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບປະຊາກອນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນການຄົ້ນຄວ້າທີ່ຈຳເປັນເພື່ອສ້າງນະໂຍບາຍ, ແຜນການ, ແຜນງານ ແລະ ປະຕິບັດວຽກງານດ້ານປະຊາກອນຢ່າງມີປະສິດທິຜົນ.

